

Kendte Navne fra kjøbenhavnske Kunstnerkredse i det 18. Aarhundrede.

Spredte Oplysninger fra utrykte Kilder ved H. Weitemeyer.

Nedenstaaende Personalialia er hovedsagelig tagne — hvor jeg traf dem paa min Vej under Syslen med et andet Arbejde — fra Kjøbenhavns Magistrats til Brug for Personalhistorien hidtil kun lidet benyttede Resolutionsprotokoller (Rpr.) og Kopibøger (Kpb.), supplerede med Uddrag af Skifteprotokollerne (Skpr.) i Landsarkivet for Sjælland. De vedrører for aller største Delen mere eller mindre bekendte Dyrkere af Kunsten paa dens mange forskellige Omraader. Kunstnerens ofte flygtige Liv og vekslende Formuesomstændigheder gør det mange Gange vanskeligere for Personalhistorikeren at følge ham og hans Familieforhold end andre, mere adstadige, om end mindre kendte Statsborgeres. Forhaabentlig vil derfor disse Oplysninger være til nogen Nytte.

Abildgaard, N. A. 5. Sept. 1764. Magistratens Erklæring paa Søren Abildgaards Ansøgning, om Sønnen N. A. Abildgaard maa ernære sig ved Malerprofessionen. Han kan godt samtidig med, at han frekventerer Akademiet, tage Arbejde hos en Mester som de andre Svende; det vilde være Mestrene til Skade, om saadanne unge Svende fik Lov til at udøve Professionen som Mestre under Paaskud af, at det var for at uddanne dem (Kpb.)

15. Jan. 1781. Professor, Historiemaler N. Abildgaard beder at faa udbetalt de 600 Rd., som hans tilkommende Hustru Anna Oxholm er tillagt ved afd. Justitsraad, Toldinspektør Jessens Testamente, og som staar i Overformynderiet. (Rpr.)

Overformynderiets Erklæring af 25. Jan. i Anl. af Ansøgningen gik ud paa, at det intet havde imod, at A. fik Pengene, da hans tilk. Hustrus Moder intet havde at indvende, og da der forud Tid

efter anden var udleveret 1200 Rd. til hendes Sønner, dog under det Forbehold, at de ikke udbetaltes, før Ægteskabet var fuldbyrdet. Men ifl. Erklæring af 19. Feb. modsatte Magistraten sig det, da ogsaa Kommissær Ulrich August Worsøe, der var gift med Søsteren Elisabeth Anna Oxholm¹⁾, flere Gange forrige Aar forgæves havde søgt om det samme, og da det var bestemt, at Børnene ikke kunde faa Kapitalen, før deres Moder, Enke efter Krigsraad Oxholm, var død, idet hun skulde nyde de aarlige Renter; vel havde A. i sin Ansøgning lovet at lade Svigermoderen faa disse Renter, men han kunde jo dø før hende, eller andre Omstændigheder kunde hindre ham (Kpb.)

28. Jan. 1782. Kancelliet spørger, om Abildgaards Hustru Anna Marie Oxholms 6 Søskende har faaet udbetalt Arven efter Jessen. — Overformynderiets bekræftende Svar indkom 4. Feb., og ifl. kgl. Reskript af 26. Marts blev Summen udbetalt Abildgaard (Rpr.).

Abildgaards Hustru kaldes i Biogr. Lex. (Rettelser og Tilf.) Anna Oxholm og hos Weilbach (Konstnerlex. 2. Udg.) Anna (Nancy) O., og her nævnes Brylluppet at have staaet 23. Marts 1781²⁾. Hun skal have været meget lunefuld (iflg. Weilbach) og forlod Abildgaards Hus i 1784 med Jægermester, senere Kammerherre, R. H. v. Eppingen, der ægtede hende i 1787, efter at hun var bleven skilt fra Abildgaard (se Biogr. Lex. IV, 531).

Hun er sikkert en Datter af Mønsterskriver ved Holmen Lorentz Oxholm † 1768, og Marie Susanne Schultz, der døde 1782 og blev begravet i Slagelse. Hendes Søster Elisabeth Anna, U. A. Worsøes Hustru, nævnes som værende fra Slagelse (Rpr. 31. Juli 1781). Deres Broder var den i Biogr. Lex. nævnte Officer Peter Lotharius Oxholm.

I Carl Bruuns Uddrag af A. Hennings „Briefe aus Kopenhagen, Reisejournal in Briefen an seiner Frau Juli—Okt. 1802“ (Collectanea I, 271 i Raadstuearkivet) findes fig.:

Abildgaard har ganske egne Ideer. Overhofmarskallen vilde til Prinsesse Sophie Frederikkes Begravelses-Ligbegængelse have en

¹⁾ Se Rpr. 31. Juli 1780. I Lengnicks Stamtbl. over Familien Worsøe kaldes U. A. Worsøes Hustru for Elisabeth Anna Marie.

²⁾ Ifl. Koplulationsbogen i Raadstuearkivet er Koplulationsattesten udstedt fra Garnisonskirken 2. Feb. 1781, og Brylluppet angives at have staaet i Hjemmet.

ny Ligvogn, thi den gamle var brændt paa Slottet¹⁾, og bad A. om en Tegning. Denne havde Alexanders Ligbegængelse i Tanke, som Thukydides (!) beskriver den. Han foreslog derfor at udelade Baldakinen, som er en Opfindelse fra Riddertiden og i Grunden kun er et Telt. Derimod skulde Sarkofagen rage højt op, et Tæppe af blaat Fløjl skulde hænge ned, hvori der var skjult Smaaklokker med lutter Dissonanser. Dette troede han vilde gøre gribende Virkning. Fire Heste skulde spændes ved Siden af hverandre, og otte skulde trække Ligvognen. Hauch indvendte alt muligt, han vilde have Baldakin og Krone. A. paastod, at det var jacobinsk at bære Kronen til Graven. Endelig træt af de foreslaaede Forandringer sagde han tørt: »Jeg er ikke nogen Blyant, gaa til hvem De vil.« Hauch gik til Harsdorff. Publikum var tilfreds med Jakobinerringen, og hvad behøves saa mere? A. forfattede Prinsessens Sarkofag efter sit eget Hoved og mener, at det er den smukkeste i Roskilde og et fremtidigt Mønster.

Abildgaard, P. C. Som bekendt var Veterinæren Peter Chr. Abildgaard Stadsfysikus i København fra 1775 til 1782²⁾, og efter Viborgs Vidnesbyrd virkede han som saadan „adskil- ligt godt for det offentlige“. Til Støtte for dette anføres fig.:

20. Juli 1778. Stadsfysikus A. klager over, at Urtekræmmerne har mange giftige Sager blandt deres andre Varer i deres Boder til stor Fare for Folk [her følger en Opregning af de giftige Sager], og foreslaar, at de har dem i et særligt Rum, og at der etableres et særligt Eftersyn af Boderne m. m. (Rpr.)

22. Sept. 1782. Stadsfysikus foreslaar til Sygdommes Bekæmpelse, at der holdes streng Opsigt med, at der ikke falbydes raadden Frugt og Fisk, og at alle Spaseregange i Byen saavidt gørligt holdes afspærrede efter Solnedgang. (Rpr.)

Abildgaard, S. 8. Aug. 1791. Anna Margrethe Bastholm, Enke efter Tegnemester Søren Abildgaard, søger om Pension. (Rpr.)

Magistratens Erklæring af 31. Aug. gik ud paa, at da de vedlagte Attester fra bekendte og paalidelige Mænd bevidner hendes store Trang til at nyde Understøttelse af Generalpostkassen, og da hun i en Alder af 75 Aar ikke selv kan erhverve noget, anbefales

¹⁾ Arveprinsesse Sophie Frederikke, der var gift med Arveprins Frederik, døde 29. Nov. 1794; Christiansborg Slot var brændt 26. Feb. s. A. Overhofmarskallen er Adam Vilh. Hauch, der 1794 dog kun var Hofmarskal og først 1798 blev Overhofmarskal.

²⁾ Se „Hist. Meddelelser om Kbhvn.“ I 224.

Ansøgningen. (Kpb.) Hun fik Pension, thi et Aar efter bad hun om Forhøjelse (Rpr. 22. Aug. 1792).

Als. 30. Aug. 1770 foretoges efter Professor Als' Begæring Forseglings- og Annotationsforretning efter Acteur Iver Als, som i Nat ved Døden er afgangen¹⁾, i hans til Leje havende Værelser i Skipper Moets Gaard i Store Strandstræde, hvorved Jomfru Else Margrethe Als var tilstede, som tilkendegav, at hendes afdøde Fader og forhen afdøde Moder Anna Hulemand foruden hende efterlod endnu tvende Døtre, Mariana og Carolina, enhver af dem i 10 Aar. Ved Slutningen af Forretningen var ogsaa Professor Als tilstede. (Skpr.)

10. Sept. 1770. Professor Peder Als foredrager i Supplik til Kongen, at hans Broder Iver Als, Acteur og Inspecteur ved den danske Skueplads, er i nogen Tid falden i en svær Sygdom og desaaarsag tillagt i aarlig Pension 300 Rd.; han beder, om 200 Rd. deraf efter Broderens Død maa tilfalde hans to umyndige Børn og i det mindste vedvare i 10 Aar, til de har fyldt deres 19. Aar. — 1. Okt. kom der Svar fra Oversekretær Grev Otto Thott, at Magistraten skulde indhente Overkapelmester Sartis Betænkning; hans Svar 18. Okt. lød paa, at Børnene ikke kunde faa nogen Pension. (Rpr.)

Iver Als optraadte sidste Gang 9. Okt. 1769 og blev kort efter syg, ifl. Biogr. Lex., der intet siger om, at han var gift. Den ugifte Broder, Maleren Peder Als tog sig af hans to umyndige Børn (Døtre), ifl. Biogr. Lex. (I 192) og indsatte dem til sine Hovedarvinger. Det er altsaa de to ovfr. nævnte, Mariana og Carolina, der lader til at have været Tvillinger.

13. April 1778. Hof- og Stadsretten melder, at ved Skiftet efter afdøde Professor Als [han døde 1776], som med det første kan ventes sluttet, vil der til de af ham ved Testamentet indsatte umyndige Arvinger blive til Deling omtrent 3400 à 3500 Rd. (Rpr.)

28. Aug. 1780 beder Else Margrethe Als om at faa sin Mødrenearv i Overformynderiet, 59 Rd. 5 Mk.; hun faar den. (Rpr.)

Anthon. 29. Juli 1750. Magistraten erklærer sig for en Ansøgning fra Georg David Anthon, der i 13 Aar har været i Eigtveds Tjeneste, om at blive optaget i Murerlavet. (Kpb.)

¹⁾ I Nicolai Kirkes Begravelsesprotokol (Landsark.) staar han opført som begravet paa den gamle Kirkegaard 3. Sept., død af „Poblectie.“

24. Juni 1772. Georg David Anthon beder, da der nu er beskikket en Stadsbygmester¹⁾, om han maa faa Stadsbygmesterens Gage for Marts 1771—Maj 1772, i hvilken Tid han har forrettet hans Tjeneste. (Rpr.)

I sin Erklæring paa denne Ansøgning (Kpb.) siger Magistraten, at da Stadsbygmesteren ingen Løn faar, kan han heller ingen faa.

Arends, Jacob. I Biogr. Lex. siges intet om, at Skuespiller Jacob Arends har været gift. Som det ses af det fig., har han været gift to Gange og rimeligvis med to Søstre. Da han stod i Begreb med at gifte sig anden Gang, holdt han Skifte med Børnene af 1. Ægteskab. Hans Kopulationsattest er udstedt 24. Juni 1783 fra St. Petri Kirke. (Kopulationsbogen.)

23. Maj 1783 holdtes Skifteforretning i Møntergade Nr. 56 hos Acteur Jacob Arends efter hans i Okt. 1782 afdøde Hustru Birgitte Marie Courteau²⁾. De havde 6 Børn, nemlig Johan Frederik, 11 Aar, Christian Frederik, 2 Aar, Lovise Sophie, 12 Aar, Caroline Arnoldine, 9 Aar, Juliane Vilhelmine, 7 Aar, og Thalia Frederica, 5—6 Aar. (Skpr.)

8. Okt. 1801 holdtes Skifteforretning i Møntergade Nr. 56 efter den Natten til i Dag³⁾ afdøde Skuespiller Jacob Arentz. Tilstede var Enken Marie Charlotte Corto, der tilkendegav, at hendes Mand efterlod sig af første Ægteskab med Birgitte Bartolomea Corto 5 Børn [den ovennævnte Juliane Vilhelmine nævnes ikke og var altsaa død], hvoraf den 29aarige Johan Frederik var Tømrersvend i Rusland og den 20aarige Chr. Frederik i Apotekerlære i Holbæk; de 3 Døtre var ugifte; Caroline Arnoldine var Française hos Kammerraad Astrup paa Sæbygaard, og den yngste, Thalia Frederica, var hos Pastor Larsen⁴⁾ i Sæby Præstegaard. Af andet Ægteskab var der kun een Søn, den 18aarige Vilhelm Frederik,

¹⁾ Georg Erdmann Rosenberg i Stedet for den afd. Nicolai Banner Mathiesen.

²⁾ I Kopulationsbogen (Raadstueark.) nævnes „Student“ Johan Jacob Ahrentz, som havde taget Kopulationsattest i Nicolai Sogn 25. Juli 1769. Er det ham?

³⁾ Biogr. Lex. siger, at han døde mellem 6. og 7. Okt.

⁴⁾ Det er Sæby og Sæbygaard i Holbæk Amt, der menes. Præsten hed Frederik Christian Lassen; om ham og hans Hustru siger Wiberg, at de var bekendte som udmærket gæstfrie.

der var Volontør i Rentekamret. I Underskriften har Enken stavet sig Courtaud¹⁾. (Skpr.)

Ifl. Behandlingsprotokollen (p. 274) var der intet at arve. Ved Skiftet var Boet blevet vurderet til 221 Rd.

Som Bidrag til Familiens senere Skæbne kan flg. anføres:

15. Jan. 1808. M. C., Arends' Enke, melder, at hendes Datter Lovise Sophie Arends agter at begynde en Handel med sin Broder Christian Ferdinand (Frederik) Arends, som derfor ikke længer kan være hendes Formynder, hvorfor hun beder om, at Gartner Lindegaard paa Rosenborg maa beskikkes til hendes Kurator. (1. Sekr. Rpr.)

Skuespiller Arends var i sine sidste Aar noget sygelig og anvendtes derfor meget lidt paa Teatret. Han har ogsaa tænkt paa at søge sin Afsked, thi i Juli 1799 var han blandt Ansøgerne til Klokkerembedet ved Nicolai Kirke. (Rpr. 19. Juli.)

Bagge. 12. Jan. 1789. Charlotte Marie Wedingsdatter ansøger om, at hendes Ægteskab med Manden, Olsen Bage (!) Skildrer, som er borttrømt for 4 Aar siden, maa blive ophævet. — Hun mødte og fik Ansøgningen tilbage. (Rpr.)

1. Nov. 1790. Charlotte Marie Weding ansøger om Beneficium paupertatis ang. Skilsmisses Opnaelse fra sin Mand Johan Henrik Olsen Bagge, Skildrer. (Rpr.)

Magistratens Erklæring gik ud paa at anbefale Ansøgningen, da hun efter sin Husbondes Attest var uformuende og Manden stadig var bortrejst. (Kpb. 22. Nov.)

Denne Maler, der, saavidt jeg ved, intetsteds nævnes, er Søn af Arkivar i Generalitetet Ole Olsen Bagge og Halvbroder til den i Biogr. Lex. (I 416) nævnte Svend Olsen Bagge, hvad der fremgaar af flg.

¹⁾ Det er Navnet paa en fransk reformert Familie. Det staves forskelligt, men den rigtige Form er vistnok Cortaud, ifl. Clément (Notice sur l'église réf. française). Stamfaderen er David Cortaud, der indvandrede fra Sydfrankrig til Danmark i Slutningen af 17. Aarh.; han var Vinhandler i Kbhvn., døde 1746 i en Alder af 77 Aar og var gift med Barthélemie, f. Colomb, der døde 1756 (Clément, S. 50). Han har vistnok været Bedstefader til Arends' to Hustruer. Clément nævner ogsaa en Marie Elisabeth Ahrens, f. Courtaud, der døde 1811 i en Alder af 86 Aar og blev begravet paa Assistens Kirkegaard. Hvorledes er hun i Familie med Arends? Ifl. Overskou blev der 21. Okt. 1801 givet en Forestilling paa Teatret til Fordel for Arends' Enke.

12. Feb. 1775 Skifteforretning efter den mellem 6. og 7. Feb. afdøde Ole Olsen Bagge, Arkivar i Generalitetet, der første Gang havde været gift med Elisabeth Margrethe Bendsen og med hende havde Sønnen Svend Olsen Bagge, Kancellist i Generalitetet, og anden Gang med Charlotte Amalie Kokken, med hvem han havde to Sønner, Carl Frederik og Johan Henrik. (Skpr.)

Beenfeldt. Som Supplement til, hvad Weilbach (Konstnerlex. 2. Udg., Tilføjelser og Rettelser) fortæller om Kunstmaler Ulrik Ferdinand Beenfeldt, tjener følgende Skifteforretning, da han vilde indgaa det andet Ægteskab. Heraf ses den første Kones Dødsdag.

26. Okt. 1762 Skifteforretning hos Skildrer Ulrik Ferdinand Beenfeldt i Vinhandler Nyegaards Hus i Gotersgade efter hans 1. Dec. 1761 afdøde Hustru Catharina Elisabeth Gøbel. De havde en Datter, Anna Joachimine, 12 Aar. (Skpr.)

Bradt. Frederik Ludvig Bradt var Kobberstikker, men havde ogsaa faaet Uddannelse som Arkitekt og fik som saadan i 1766 Akademiets store Guldmedaille. Han havde dog som Arkitekt „næppe Sysselsættelse, endsige Navn“ (Biogr. Lex.). Det her anførte bekræfter disse Ord.

9. April 1781. Frederik Ludvig Bradt, Fabrik-Dessinateur, beder at maatte forundes Løfte paa Stadsbygmesterens Embeder¹). (Rpr.)

Derpaa afgav Magistraten 23. April en Erklæring, der gik ud paa, at der ikke maatte blive givet ham et saadant Løfte, da det vilde forhindre, at der ved den daværende Stadsbygmesters Død kunde vælges mellem de dueligste Subjecta, og da der intet videre var bekendt om Supplikantens Styrke i Bygningskunsten end det, han meldte at have i 1766 for sit Prøvestykke faaet den store Guldmedaille. (Kpb.)

Bradt var i 1786 bleven Medlem af Akademiet, „en Værdighed, han af ubekendte Grunde faa Aar efter nedlagde“ (Biogr. Lex.). Er Grunden maaske ikke at søge i det, som her anføres:

9. Feb. 1795. Magistratens Erklæring om, at Fabriktegner F. L. Bradt, som har været indlagt i St. Hans Hospital, men nu

¹) Det var Georg Erdmann Rosenberg, der var Stadsbygmester; men han havde i Feb. 1781 paa Grund af Sygdom bedt om Medhjælp, og straks var der flere, der søgte om Løfte paa Pladsen (se videre under Rosenberg).

igen er udeladt af samme, har ansøgt om, at en saadan Foranstaltning maatte gøres, at han kunde erholde fuldstændig Oprejsning paa Ære og Velfærd, da han befrygter, at det, som med ham offentlig passerede, endnu er ham i mange Henseender til Hinder. I Betragtning af denne hans Forfatning og til at forekomme, at ikke Grublen over hans forrige Tilstand skal virke til skadelige Følger paa hans Helbred, anmodes Magistraten at ville meddele ham en i passende Udtrykke affattet Attest, at han efter Vedkommendes Vidnesbyrd nu er fuldkommen helbredet. (Rpr.)

16. Marts 1795. Magistratens Erklæring om, at Fabriktegnen Bradt maa erholde Rigtighed for det Tøj, han havde ved Indlæggelsen paa St. Hans Hospital, og om hans Pension, som i hans svagelige Tilstand er betalt til hans Broder Prokurator Bradt, maa nu udbetales til ham. Broderen har allerede givet ham Rigtighed for Tøjet, og Pensionen skal blive udbetalt ham selv. Fra Hospitalet er der givet Vidnesbyrd om, at han er fuldstændig helbredet. (Kpb.)

Breitendich. I Biogr. Lex. siges om Frederik Christian Breitendich, der døde 19. Okt. 1775, at han endnu ved sin Død var Organist ved Nicolai Kirke. Til nærmere Belysning af dette kan flg. tjene.

8. Juli 1771. Breitendich, som nu i 32 Aar har været Organist ved Kirken, men som nu for Alders Skyld maa tage fremmed Hjælp, beder om, at Tobias Frederik Krohn, som har haft Opvartning ved Slotskirken, og som besidder lige Fuldkommenhed som han selv, maa konstitueres som Interims-Organist ved Kirken, da han selv vil lønne ham. — Krohn blev konstitueret paa Bs. Bekostning. (Rpr.)

17. Dec. 1772. Krohn beder, om han maa faa en eventuel Bestalling, at han ved Dødsfald maa succedere B. (Rpr.)

Herpaa afgav Magistraten 13. Jan. 1773 den Resolution, at det ifl. kgl. Reskript er forbudt at give Expectance paa nogen Tjeneste; men hvis han kontinuerer med samme Agtsomhed at opvarte Orgelet i Stedet for B., kan han gøre sig fast Haab om, at Mag. vil foretrække ham fremfor andre, der ikke skulde besidde større Habilitet. (Kpb.)

1. Jan. 1774 resigterede B. helt paa Embedet paa den Betingelse, at han beholdt sin fulde Gage og sin Embedsbolig ved Kirken, og at hans Hustru efter hans Død fik 40 Rd. i aarlig Pension (ifl. Res. af 3. Febr. 1755); tillige bad han om, at Mag.

vilde reflektere paa Krohn som en meriteret Mand. — Krohn gik ind paa Betingelserne — at lade B. beholde Gagen, mod at faa af ham 10 Rd. Kvartalet, og vistnok ogsaa betale Enken de 40 Rd. i Pension —, og 22 Juni 1774 fik han fast Ansættelse. (Rpr.)

Hvor godt end Forholdet saaledes synes at have været mellem Breitendich og Krohn, kom der dog en lille Kurre paa Traaden, som det vil ses.

26. Aug. 1775 meldte Kirkevæрге Kerumgaard, at da der paa Ordre af Breitendich var borttaget nogle Bøger, der hørte til Orgelværket i Kirken, havde han ladet Laasene for Orgelet forandre; men de 6 Rd. som dette havde kostet, og som B. skulde betale, havde B. fradraget i de 10 Rd., som Krohn fik af ham i Kvartalspenge, og Kirkeværgen foreslog derfor, at K. for Eftertiden fik sine 10 Rd. af Kirken, som saa fradrog dem i Breitendichs Gage. — Enden paa det blev, at B. maatte betale de 6 Rd. (Rpr.)

Breitendich var gift med en Schumacher; ifl. Biogr. Lex. hed hun Cathrine Margrethe, og der siges, at hun overlevede ham i mange Aar. I Hof- og Stadsrettens Skiftepr. findes under 28. Jan. 1783 Skifteforretning efter afdøde Helene, Organist Breitendichs Enke.

Som bekendt forfærdigede Breitendich et Klokkespil, som han og Svogeren, Taxatør ved Toldboden Schumacher fik Privilegium til paa egen Bekostning at opsætte i Nicolai Kirke mod at oppebære Indtægterne af det ved Bryllupper og Begravelser; det var i 1736, men i 1743 erhvervede Frue Kirke det (det flyttedes dertil 1744) mod en Udbetaling af 6000 Rd. til de to Mænd. Trods dette, som man skulde synes, klare Forhold gjorde dog Nicolai Kirke et Forsøg i 1767 paa at faa det tilbage. At Breitendich har haft en Finger med i det, kan man rolig gaa ud fra.

20. Maj 1767. Kirkeværgerne for Nicolai Kirke foredrager, at det i Frue Kirke værende Klokkespil, som er indrettet efter kgl. Tilladelse af Breitendich og Schumacher, og hvoraf Fordelen skulde tilfalde dem og deres Arvinger i 30 Aar, siden er bleven flyttet til Frue Kirketaarn, der har høstet Fordel deraf; men da de 30 Aar nu er udløbne, formener de, at Frue Kirke ej længere tilhører samme, og indstiller derfor, om ikke Nicolai Kirkes Ret til Klokkespillet bør indtales. Magistraten sendte Forestillingen til

Kongen, men Oversekretæren lod svare, at derved var intet at gøre. (Rpr.)

Bræstrup. Weilbach har i Tilføjelser og Rettelser til Kunstnerlexikon (2. Udg.) faaet Jens Christensen Bræstrups Navn gengivet rigtigt, ligesom han ogsaa der fortæller, at han har været to Gange gift. Det følgende oplyser, at der har været to Malere af det samme Navn, Faderen, Jens Christensen B. og Sønnen, Carl Christian, og giver desuden andre Oplysninger om Familien.

11. April 1785. Da Anna Christiane Dorothea Bræstrup, for hvem hendes Moder Anna Christine Jessen, Enke efter Maler Bræstrup¹⁾, anholder om, at hun maa være myndig under Kurator, nu er 29 Aar og fornuftig, anbefales Ansøgningen. (Kpb.)

13. April 1795. Kancelliet melder, at Hofmaler Bræstrup her af Staden har ansøgt om, at Byfoged Arff i Kjøge maa befales at slutte Skiftet efter Supplikantens dér afdøde Broder Gabriel Felix Bræstrup, for hvis umyndige Søn han er født Væрге. Meldende tillige til Bekendtgørelse for Supplikanten, hvad Arff og Kommis-særerne i Stervboet efter Stedmoderen, afdøde Bræstrups Enke, har erklæret. (Rpr.)

27. April 1795. Krigsraad Munch og Sekretær Kierulf som Skiftekommissærer efter afdøde Hofmaler Jens Christensen Bræstrup og ligeledes afdøde Hustru²⁾ melder, at da Skiftet ej endnu er sluttet, og Raadmand Schmidt, som har været Tilsynsvæрге for den afdøde Søn Gabriel Felix Bræstrup, nu er død, er det fornødent, at der udnævnes en ny Væрге, og foreslaar Prokurator Jens Torst. (Rpr.)

3. Jan. 1798. Hofmaler Carl Christian Bræstrup beder om Beneficium paupertatis til at oplyse, at han ikke kan være Debitor i sine Forældres Stervbo (Rpr.). — I Mags. Erklæring om denne Ansøgning nævnes han som uformuende³⁾. (Kpb. 10. Jan.)

¹⁾ Jens Christensen Bræstrup døde 28. Maj 1778.

²⁾ Anna Christine Jessen døde 1793.

³⁾ Er denne Carl Chr. Bræstrup mon ikke den samme som den Bræstrup, som Portrætmaleren H. Hansen (se hans Dagbog, S. 24) træffer i Horsens 1794 — Familien stammede jo fra Horsens —, og om hvem Provst Brøndsted fortæller, at han for 10 Aar siden (altsaa 1784) var kommet fra Kbhvn. til Horsens med et fransk Fruentimmer, som han lovede at ville gifte sig med, men de blev ved at leve sammen uden at holde Bryllup, og naar Provsten eller andre foreholdt dem det, blev de vrede; han havde Lov til at holde en Husholderske, sagde han.

4. Aug. 1800. Munch og Kierulff melder, at der ved Skiftet efter afdøde Anna Christine Jessen og forhen afd. J. C. Bræstrup er en umyndig Sønesøn, J. C. Bræstrup, tillagt 4291 (?) Rd. (Rpr.)

12. Sept. 1800. Kancelliet udbeder sig Magistratens Erklæring om Ansøgning fra Martha Louise Bræstrup om, at hendes Søn Jens Christian Bræstrup maa beskikkes en Væрге.

31. Aug. 1804. Overformynderiet melder, at der for Jens Chr. Bræstrup er indsat 179 Rd. som Arv efter hans Mormoder (Rpr.)

Cabott og Lillie. 22. April 1799. Rentekamret sender til Magistratens Erklæring en Ansøgning fra Historiemaler Johan Herman Cabott om at blive Hofdekorator i Stedet for afdøde Hofdekorator Lillie. (Rpr.) — Magistratens Erklæring af 26. April (Kpb.) gaar ud paa, at Cabott er en retskaffen Mand, men om hans kunstneriske Kvalifikationer maa Kancelliet helst henvende sig til Akademiet.

Cabott, der var Lærer ved Akademiet, fik som bekendt Pladsen. Om Christian Joseph Lillie siger Weilbach (Konstner-Lex. 2. Udg.), at han fallerede i 1798 og rejste bort, men staar endnu i Statskalenderen for 1799 som Hofdekorator; hans Dødsaar kender han ikke.

Camradt. 20. Juli 1780. Portrætmaler Camradt søger om det ved Riis' Død¹⁾ ledige Overgraverembede ved Nicolai Kirke. — Han fik det ikke. (Rpr.)

Man kan ikke se, om det er Johan C. eller Jørgen Frederik Camradt, men det er utvivlsomt den sidste, der sad smaat i det og havde 9 Børn, deriblandt Blomstermaleren Johannes Ludvig C.

Coffre. Det er bekendt, at Benoit Coffre fik meget lidt for sine Arbejder og til Dels derfor havde det meget smaat og idelig plagedes af Kreditorer. Man læser hans Elendighed ud af følgende Linier:

Skildrer Coffre aflagde sin Ed, at han havde mere Gæld end Gods, og som hans Fattigdom og slette Tilstand desforuden nok er bekendt, holder vi for, at han kan befris for at give noget i Skat (Kpb. 20. Aug. 1719).

Conradi. 17. Maj 1762. Kirkeværgen for Frelsers Kirke, Anders Storp, Raadmand, melder, at Bygmester J(ohan) C(hristian)

¹⁾ Overgraver Hans Henrik Riis var død i Juni 1780, da hans Hustru Anna Olsdatter meldte Dødsfaldet til Magistraten. (Rpr. 28. Juni.)

Conradi, som hører til Frelzers Kirke, har købt en Begravelsesplads i Frederiks tyske Kirke for 200 Rd., hvori hans afdøde Datter den 6. Maj blev nedsat. Den kgl. Resolution af 16. Jan. 1761 tilholder, at naar nogen af Frelzers Menighed vil lade deres Døde begrave i Frederiks Kirke, skal de efter Kirkens Privilegium betale ligesaa meget til Frelzers Kirke. Men da han undskylder sig med, at han ikke har vidst dette, spørger Storp, hvorledes der skal forholdes. — Efter lange Forhandlinger indstilledes Sagen til Kongens Afgørelse, og ved kgl. Befaling (30. Decbr) fritoges Conradi for at betale noget. (Rpr.)

8. Marts 1774. Bygningsinspektør Conradi ansøger, da han ingen Løn har og har haft Løfte om Stadsbygmestertjenesten, da den var ledig i 1770¹⁾, hos Kongen om enten at faa noget vist af hver Kirke og Skole eller lidt fast aarlig Løn af Kongens Kasse. — Han mødte og tog Ansøgningen tilbage. (Rpr.)

22. Maj 1784. Skifteforretning efter forrige Actrice, tilsidst Pensionist J(hanne) C(hristine) Conradi, der er død sidste Mandag²⁾ i sit Logis i Prinsensgade Nr. 378. Hun havde ikke været gift og efterlod sig to Brødre Stephen og Henrik, der begge var paa Langrejser som Matroser. (Skpr.)

Den ovennævnte Broder Stephen var som ungt Mennesk bleven indsat i Stokhuset for Tyveri, men blev i 1779 be-naadet for Resten af sin Straf og sendt til Søs. I en meget forvrøvlet Skrivelse til Magistraten, som Johanne Christine Conradi paa Opfordring sendte for at sige, hvad hun vilde gøre med Broderen, naar han kom ud, fortæller hun selv hans Historie (Kpb. 4. Jan. 1779). Han havde fra sin Læremester, Hofjuveler Fabritius, stjaalet et kostbart „Vurderstempel“, forledt dertil af en Guldsmedesvend Kai, og ved Mesterens rigurøse Optræden var han bleven dømt, skønt Politimester Fædder havde villet skaane ham. Moderen havde taget sin Død derover, og nu stod hun selv fader-, moder- og venneløs. Naar Broderen kom ud, vilde hun ved Hjælp af den anden Broder, som var Styrmand, se at faa ham til Søs, og indtil den Tid vilde hun beholde ham hos sig i Stilhed, da han „har lært Dyds Nødvendighed til timelig Vel-

¹⁾ Stadsbygmester var da Nicolai Banner Mathiesen, der døde i Febr. 1771.

²⁾ Hun døde 17. Maj 1784 efter Aumont og Collin, Det kgl. Teater.

gaaende“. Hun underskriver sig „Johanne Christine Conradi, logerende i Christenbernikovstræde Nr. 333“.

Cramer. Til Belysning af Maleren Peter Cramers Familieforhold hidsættes følgende:

4. Juli 1764. Magistraten erklærer sig til Gunst for Hans Cramers Ansøgning om at maatte forfærdige Billedhuggerdekorationer og Ornamentter baade støbte og ciselerede i alle Metaller. (Kpb.)

23. Sept. 1782. Hofviolon Peter Cramer søger om Bekræftelse paa det af hans afdøde Onkel, Teatermaler Peter Cramer skænkede Gavebrev til Hofviolonens Søster Hanna Cramer. (Rpr.)

9. Okt. 1782. Magistraten erklærer sig om denne Ansøgning. Hattemager Christian Lüders har til Vidnesbyrd underskrevet den af afdøde Teatermaler Peter Cramer paa hans nu ligeledes afdøde Broder Maskinarbejder Hans Cramers Brev af 12. Juli gjorde Paa-tegning, hvorved han har indsat Broderens Datter Hanna til Arving af hans Efterladenskaber, at han har gjort det med fuld Fornuft. Skønt Lüders er en paalidelig Mand, er det dog kun Bevis fra een Side, hvorfor henstilles, om Hofviolonens Ansøgning kan bevilges. (Kpb.)

Du Puy. 8. Febr. 1792. Magistraten erklærer sig imod, at den nylig til Staden komne Franskmand Dupuis maa drive Nodehandel. Der er nok i Forvejen af Nodehandlere, og de fremmede indbringer nye Moder, der forøger Overdaadigheden, og desuden er det almindeligt, at de indskriver fra Udlandet, hvad de bruger dertil. (Kpb.)

Det er ganske sikkert Komponisten Du Puy, der her er Tale om, og som paa sin Vej mod Nord først har forsøgt sig i Kjøbenhavn, før han kom til Stockholm i 1793.

Ebbesen. 25. Jan. 1797. Annotationsforretning efter den i Dag afdøde Danser ved det kgl. Teater Adam Ebbesen¹⁾. (Skpr.)

Ewald. Johannes Ewald havde som bekendt indsat sin trofaste Plejerske i de sidste Aar, Anna Kirstine Schou, til sin Universalarving. I Personalh. Tidsskr. 4. R. VI (S. 100) omtales hans samlede Skrifter, der 1780—81 udgaves af Boghandler Chr. Gottlob Proft, og hendes Forhold til denne Ud-gave. At hun ikke var helt tilfreds med Forlæggeren, frem-gaar af flg.:

¹⁾ Hos Aumont og Collin angives blot Dødsaaet.

6. Juli 1789. Læremoder ved Vajsenhuset Anne Kirstine salig Schous ansøger som universel Arving efter afdøde Johannes Ewald om Beneficium paupertatis til at udføre en Sag mod Boghandler Proft betræffende Rigtighed og Betaling af ham som Forlægger af bemeldte Ewalds Skrifter. (Rpr.)

Magistraten anbefalede 2. Sept. Ansøgningen med den Motivering, at hun trods adskillige, endog efter at denne Ansøgning var indleveret, gjorde Forsøg ikke havde kunnet formaa Proft til en mindelig Afgørelse af deres Mellemværende, og at hun er en fattig Enke, der intet andet har at leve af end det, hun nyder som Læremoder. (Kpb.)

Hun fik Ansøgningen bevilget 25. Sept., og 4 Dage efter fik hun Frederik Laan beskikket til Prokurator. (Hof- og Stadsrettens Journal over Ansøgninger.)

Hvad Udfald Sagen har faaet, og om den overhovedet er kommen til Doms, ved jeg ikke. Jeg har forgæves gennemset Domsprotokollen indtil Juni 1792.

Friedrich. 24. Jan. og 14. Febr. 1791. Magistraten erklærer sig om en gennem den danske Gesandt i Bayern indgaaet Klage fra Kobberstikker Johan Gottlieb Friderichs Kone. Han var fra Regensburg, og der boede Konen, medens han selv var bosat i Kbhvn. Han har ikke givet, hvad han har lovet til hendes og deres Børns Underhold; men hertil har han svaret, at han ikke troede sig forpligtet hertil dels paa Grund af hendes Opførsel og dels paa Grund af Børnenes nuværende Alder, og desuden havde han saa lidt Arbejde, at det var ham umuligt. Det sidste mener Mag. at være begrundet. (Rpr. og Kpb.)

Weilbach kalder ham Johan Georg F. og siger, at han er født i Nürnberg, men nævner ikke, at han var gift.

Gellentín. Til Karakteristik af Miniaturmaler Gottfred Gellentín, om hvilken man ved meget lidt (Weilbach har kun to Linier om ham), tjener flg.

7. Marts 1757. Underfoged Grøn meddeler, at Skildrer Gellentín har overfaldet Fogdens Folk, der paa Prokurator Windekildes Begæring kom for at forkynde ham en Bytingsdom og gøre Eksekution hos ham, og trukket en Kniv og slaaet saaledes, at hans Kaardehæfte bøjedes. Skønt han ved, at han godt kunde faa ham alvorlig straffet, beder han, at han maa slippe med en Bøde. Gellentín blev opkaldt, og da han bad for sig, slap han med en Bøde paa 2 Rd. til de fattige. (Rpr.)

Gercken. 13. Febr. 1735. En Skrivelse fra Magistraten om noget Arbejde i Garnisons Kirke, som Diderik Gercken skulde lave, men som han havde smølet med. (Kpb.)

2. Okt. 1741. Diderik Gercken beder om uden Afkortning og lang Tids Ophold at faa betalt sin Regning over Konsollerne paa Nicolai Kirkes Taarn¹⁾. (Rpr.)

3. Okt. 1742. (Johan) Diderik Gercken beder i en Supplik til Kongen, om han efter sin Hustrus²⁾ Død maa skifte med sine Samfrænder. (Rpr.) — I sin Erklæring om denne Ansøgning siger Magistraten, at Hustruen var død for to Aar siden og havde efterladt tre Børn, hvoraf de to var umyndige; Mag. fraraadede at gaa ind paa Ansøgningen. (Kpb. 17. Okt.)

12. Decbr. 1742. Johan (Diderik) Gercken fremlægger Attest for, at han hører til den reformerte Kirke. (Rpr.)

20. April 1744. Diderik Gercken, som 3. Aug. 1731 har faaet kgl. Bestalling som Sten- og Billedhugger, beder om som Mester at blive indtegnat i Billedhuggerlavet. — Det bevilges. (Rpr.)

22. Juli 1748. Magistraten erklærer sig mod Andreas Gerckens Ansøgning om efter Faderens Død i hans Sted at blive Billedhugger. (Kpb.)

Grund. 23. Marts 1796. Johan Gotfried Grund agter at holde Samfrændeskifte efter sin afdøde Kone Elisabeth Mandorff³⁾ og beder til den Ende, at Magistraten vil beskikke en Værgе ej alene for hendes afdøde Datters af Ægteskab med Kommerceraad Rabe Holm efterladte 6 Børn, men ogsaa for hendes og Rekvirentens ugifte Datter Anna Magdalene, og foreslaar dertil Kommerceraad Rabe Holm. (Rpr.)

30. Marts 1796. Johan Ehrenfried Grund ansøger om at blive Sten- og Billedhuggermester. (Rpr.) — 21. Sept. 1796 udstedes kgl. Reskript om, at han kan optages. (Kpb.)

Annotationsforretning paa Kirkepladsen i Norgesgade hos Kurvemager Grund⁴⁾ efter Faderen Billedhugger Johan Gottfred Grund, der var død Aftenen før silde. (Skpr.)

27. Marts 1797. Johanne Elisabeth Grund og Anna Magdalene Grund søger om Pension af Postkassen. (Rpr.) — Magistraten an-

¹⁾ Dette Arbejde nævnes ikke hos F. J. Meier.

²⁾ Hun hed Marie Christine de Coning.

³⁾ Elisabeth, f. Mandorff, havde først været gift med Billedhugger Hänel og ægtede efter dennes Død Grund i 1762.

⁴⁾ 21. Decbr. 1796 nævnes Kurvemager C. Grund paa „Slotspladsen“ (skal være „Kirkepladsen“). (Rpr.)

befaler denne Ansøgning fra Billedhugger Grunds Døtre, da de er trængende. (Kpb. 12. April.)

Heinsvig. 23. Aug. 1805. Skuespiller Peter Heinsvig søger om Bevilling til at vies af uvedkommende Præst med Marie Elisabeth Büchling¹⁾. — Bevillingen udfærdiges. (1. Sekretariats Rpr.)

11. Sept. 1805. Peter Heinsvig indsender Kvittering, hvorefter han for at erholde Sognepræstens, Dr. Kofoeds, Attest for, at han har betalt 4 Rd. i Konsumptionsafgift for at faa Bevilling til at lade sig vie hjemme i Huset; men da han efter medfølgende Attest er viet af Provst Schytt i Smollerup, anmoder han om at faa de 4 Rd. tilbagebetalte. — Ja, da Vielsen er foregaaet paa Landet. (2. Sekretariats Rpr.)

Holck. 7. Nov. 1774. Agent (Hans) Holck var opkaldt for at vise, hvad Tilladelse han havde til det af ham oprettede Aviskontor, som han endog i Aviserne har ladet bekendtgøre. — Von Holstein mødte paa Holcks Vegne, som han beredtede at være syg, og blev det ham befaleet straks at nedtage Skiltet og ophæve Kontoret. (Rpr.)

16. Jan. 1775. Holck beder i Supplik til Kongen at maatte udgive en Hoftidende, hvori alt tilladeligt om Hoffet indføres, da han ved at faa denne Tilladelse for sig og Sønner for Eftertiden vil være rolig. (Rpr.)

Magistratens Erklæring imod Ansøgningen (af 18. Jan.) var højst unaadig og kras. Den gengives her udførligt, fordi jeg synes, at den og de senere nævnte Erklæringer er et Bevis paa, at Autoriteterne, i alt Fald paa den Tid, saa en Plageaand og besværlig Person i ham, der saa ofte løb dem paa Dørene.

Supplikanten Hans Holck vedbliver at være sig selv lig med egennyttige Projekter uden at hense til andres Fornærmelse, naar det alene er til hans egen Fordel. Det er en meget upasselig Motiv, han har anført, at ligesom der foruden Hofbedemænd tillige er Stadsbedemænd, skulde der og foruden de nu privilegerede Tidender være Hoftidender; thi ingen fornærmes ved de forskellige Navne paa Bedemændene, efterdi hvem der behøver at bruge dem, kun betaler een, hvad enten han saa kaldes Hofbedemand, Stadsbedemand eller Skipperlavets Bedemand, hvorimod det baade er Publikum til Byrde at lade deres Bekendtgørelser indføre i mange

¹⁾ I Biogr. Lex. kaldes hun Anna Marie B.

Tidender, og bliver dem til større Bekostning, som holder Aviserne. Overalt er Supplikantens Ansøgning til Fornærmelse ikke alene for Interessenterne udi Adresse-Kontoret, hvis Privilegium de har dyre købt af Agent Holck selv, men endog mod Bogtrykker Høpfner og de Berlingske Arvinger som aldeles stridende mod de dem paa Avisernes Trykning meddelte kgl. Privilegier, især er de Berlingske Arvinger alene privilegerede at have deres Aviser bortsendte med de ridende Poster, og General-Postamtet kan vel næppe samtykke udi, at nogen aparte Hoftidende kunde tillige dermed bortgaa . . . (Kpb.)

2. Okt. 1775. Holck beder om Konfirmation paa et af Gunild Aagesens Enke oprettet Testamente, hvori hun skænker hans Datter Johanne Marie Holck sit Efterladenskab, og at Konfirmationen paa 4 Rd. Papir maa udstedes. — Holck mødte og erklærede at have 3 Børn med sin Kone¹⁾. (Rpr.)

Magistraten fraraadede i sin Erklæring af 11. Okt. Konfirmationen, da Holck fra sit Ægteskab med sin første Kone havde en Søn og to Døtre, og skønt Efterladenskabet ikke var stort, syntes det dog underligt, at Gunild Aagesen efterlod det hele til det ene af Datterbørnene og aldeles intet til de to andre. (Kpb.)

18. Feb. 1778. Direktionen ved den almindelige Plejeanstalt indstiller i Anledning af, at der af Agent Holck er anmeldt en Plan til et almindeligt Arbejdshus for fattige, hvorvidt det maatte tillades ham under privat Bestyrelse at gøre en saadan privat Indretning. — Kancelliet tilskrev 17. Aug. Magistraten, at den skulde tilkendegive Holck, at det ikke kunde tillades ham at avertere, dirigere og entreprenere et saadant Arbejdshus. (Rpr.)

12. April 1779. Adzer Friberg med flere Lærere ved Indføds-skolen Nr. 1 beder om Beneficium paupertatis mod Agent Holck ang. deres hos ham tilgodehavende Lønninger med videre. De mødte 14. April, og Holck indleverede sit skriftlige Svar. (Rpr.)

18. Feb. 1782. Ansøgning fra Sognepræst (P. C.) Top, at den Arv, som hans Datter Charlotte Sophie, g. m. Holck, kan vente efter sin Fader, maa blive alene forbeholdt hende og Børn. (Rpr.)

6. Nov. 1786. Ansøgning fra Charlotte Sophie Top, Enke efter Agent Holck, at den hende og hendes Børn efter (hendes Morfader) afd. Provst Garboe i Tikkøb tilfaldne Arv maa indsættes i Overformynderiet. (Rpr.)

¹⁾ Hans første Hustru, Bolette Thrane, var død 1764 i Barselseng efter at have født 4 Børn. Det yngste Barn, Caspar Henrik, var død dengang, i 1775. Allerede i Slutningen af 1764 ægtede Holck sin anden Hustru, Charlotte Sophie Top (se Bering Liisberg, Agent Holck, S. 83).

5. April 1787. Agentinde Holck ansøger, at Overformynderiet efter kgl. Bevilling af 2. Marts maa beordres at indtage den hende efter Garboe tilfaldne Arv, 4622 Rd. 5 Mk. 14 Sk. (Rpr.)

27. April 1792. Charlotte Sophie, Enke efter Agent Hans Holck, beder om at faa af hendes i Overformynderiet staaende morfaderlige Arv udbetalt 500 Rd. til hendes Søns, Studiosus Johannes Holcks Fornødenheder¹⁾. (Rpr.)

Baade Overformynderiets og Magistratens Erklæring (19. Maj og 4. Juni) gik imod Ansøgningen. Kapitalen, dengang 4500 Rd., var til hendes og Børns Underhold, og en »Formindskelse af Kapitalen vilde forringe hendes Indkomster paa en Tid, da hun efter Rygtet klager over Mangel paa nødtørftig Udkomme.« Sønnen havde nok sagt, at han vilde lade de 500 Rd. gaa af paa sin Arv, men han kunde dø, og saa gik det ud over de andre. »Der er flere Børn, faar den ene noget, kommer de andre efter.« (Kpb.)

3. Juli 1794. Charlotte Sophie, Enke efter Agent Holck, beder om at faa 52 Rd. til Steddatteren Johanne Maries Underholdning m. m. hos Mad. Wold i Tønsberg i Norge, som hun har udlagt for sidste Aar, og fremdeles 52 Rd. aarlig af Steddatterens i Overformynderiet staaende mødrene Arv. — 15. Sept. 1794. Ved kgl. Reskr. faar hun 40 Rd. aarlig. (Rpr.)

10. Juni 1795. Agent Holcks Enke søger om Pension af Postkassen. (Rpr.)

Magistraten henstiller det i sin Erklæring til Kongens Godtbefindende, da hun i Forvejen har 100 Rd. Pension af Skatkamrets Kasse og Renten af de 4500 Rd. i Overformynderiet. (Kpb. 3. Aug. 1795.)

7. Maj 1800. Magistratens Erklæring paa Ansøgning fra Charlotte Sophie Top, Agent Holcks Enke, om at Morfaderens, Provst Garboes Arv af Sept. 1773 maa udbetales hende. Mag. er imod det, da Arven skal være til hendes og Børnenes Underhold. — Vedlagt er Overformynderiets Erklæring, der gaar i samme Retning, og hvori oplyses, at Sønnen, stud. chir. Johannes Holck alt har pantsat sin formentlige Del af Arven til tre Jøder; der stod endnu 4500 Rd., det pantsatte var vist henved de 3000 Rd. (Kpb.)

Mon Magistraten ikke ogsaa i hende har set lidt af en Plageaand?

Holtzbecker. 5. Juli 1752. Maler (Johan Christoph) Holtzbecker har 3. Juli efter Magistratens Begæring leveret Overslag

¹⁾ Johannes Holck, født 1767, har været en ren studiosus perpetuus; han døde 1803 paa et Skib paa Batavias Red som Stud. chir.

med en af ham forfattet Tegning til en Dekoration og Illumination ved Raadstuen til Dronning Juliane Maries forventende Indtog her i Staden [det fandt Sted 11. Okt.], i alt 2300 Rd. Efter den nøjere Specifikation skal bl. a. Holtzbecker have for »Snedker-, Naalemager- og Malerarbejde med Materialier og Lærred 1500 Rd., mod at han faar Materialierne igen, naar Illuminationen er forbi, men Tegningen skal forblive i Raadstuen¹⁾. (Rpr.)

11. Sept. 1752 beder H. om, at en Vægter maa faa Opsigt med det til Indtoget færdige Arbejde, som er opstillet paa Professorgrunden i Studiestræde. (Rpr.)

Efter dette synes F. J. Meier (Fredensborg, S. 183) at have Ret, naar han siger, at H. vistnok har været „slet og ret Malermester“. Og det lader til, at Enken²⁾ har fortsat hans Forretning, thi 9. Febr. 1763 afgiver Magistraten Erklæring paa Ansøgning fra Maler Holtzbeckers Enke om at maatte indføre slagen Metal, og 1. Juni s. A. beder Malersvend Johan Christoffer Holtzbecker, der staar i Tjeneste hos Moderen, om at blive fri for at gøre Mesterstykke.

Hånel. 4. Juli 1746. (Johan Friederich) Hänel beder, at Oldermændene for Billedhuggerne maa tilholdes at tilbagelevere det ham fratagne Værktøj, da han har kgl. Privilegium at have samme Ret som en Mester i Lavet. — 13. Dec. 1747 foreviste Hänel sit Privilegium af 28. Nov. 1746. (Rpr.)

27. Aug. 1749. Kirkevæрге Lars Findt indberetter, at Billedhugger Hänel nu er færdig med Arbejdet paa Daaben i Helliggejst Kirke og begærer to Billedhuggere til at besigtige det. — Det besigtiges, og han skal betales efter Kontrakten. (Rpr.)

Hørner. 18. Maj 1763. I Magistratens Erklæring om Arven efter afdøde Skildrer Johan Hørners og forhen afdøde Hustrus [ifl. Weilbach, Konstnerlex. 2. Udg. Tilføjelser og Rettelser, hed hun Christine Wass og var død 1758] Børns Arv siges, at de

¹⁾ Raadhuset kom efterhaanden til at eje en rig Samling af saadanne Tegninger, der brændte med Raadhuset i 1795. Stadsbygmester, Professor Peter Meyn, som i 1790 havde leveret Tegningen til Raadhusets Dekoration i Anledning af Kronprins Frederiks Bryllup med Marie Sophie Frederikke, indsendte 20. Okt. Beregningen for Omkostningerne ved det, ialt 3180 Rd., og meddelte tillige, at han snarest skulde sende Tegningen „til at formere den Samling af Tegninger paa store Dekorationer, som findes i Magistratens Forsamlingsaal. (Rpr.)

²⁾ Se Weilbach, Konstnerlex., Tilføjelser og Rettelser, ifl. hvilken hun hed Dorthea Elisabeth Ahlefeldt.

efterlod sig to Børn og 4—500 Rd.; men da ingen af dem i levende Live havde sagt noget om, at Datteren skulde gaa i lige Arv med Sønnen, og da Sønnens Paategning vel ikke kunde paaagtes, da han endnu var umyndig og kun lidt over 16 Aar, henstilledes det til Kongen, om Supplikantens, Justitsraad Peter Fehrmanns Ansøgning kan bevilges. (Kpb. Nr. 258.)

Høwisch. 27. Decbr. 1753. Der udstedes Fæstebrev til Adolph Høwisch paa et Hus kaldet Jena uden Østerport mellem Lille Vibenshus og Vartov, som Høwisch har købt af Christian Ibsen Voigt. (Kpb. Nr. 209.)

Det er vel den Skildrer Adolph Høwisch, der omtales hos Weilbach som nævnt sidste Gang 1743.

Jonge. 3. Sept. 1781. Pastor Jonge i Allerslev beder om adskillige Oplysninger, som han vil indføre i sit antikvarisk-historiske Værk, som han har under Udarbejdelse, »Kbhvns. udførlige Beskrivelse«. — Kan gives ham, naar han kommer til Byen. (Rpr.)

2. Juni 1784. Pastor Jonge foreslaar at forfremme trykket 2. Tome af hans »Kbhvns. Beskrivelse«. (Rpr.) — 9. Juni skriver Mag. til Jonge, at skønt den gerne ser, at 2. Tome udkommer, ser den sig dog ikke i Stand til at paatage sig den trykt eller give Jonge 500 Rd. i Forskud¹⁾. (Kpb.)

Kirkerup. 19. Decbr. 1800. Kaptajn og Hofarkitekt Andreas Kirkerup beder, om hans Svoger Murmester Peder Johan Holst maa erklæres umyndig, da denne derimod intet har at indvende. (Rpr.)

21. April 1802. Kaptajn og Hofarkitekt Andreas Kirkerup og Hustru Clara Holst²⁾ søger Ophævelse af deres Ægteskab. Efter flere Forhandlinger (10. og 26. Maj og 18. Juni) blev de separerede. (1. Hovedfags Rpr.)

Krohn. Skifteforretning 12. Juni 1781 efter afd. Organist Tobias Frederik Krohn³⁾, hvis Enke er Catharina Maria Balthser. (Skpr.)

18. Juni 1781. Cathrine Marie Krohn melder, at hendes Mand er død, og beder om en lille Pension. — Hun faar 20 Rd. aarlig og 60 Rd., naar Breitendichs Enke er død. (Rpr.)

Om Krohn se forøvrigt ovenfor under Breitendich. Som karakteristisk for Livet i Kirkerne anføres fg.

¹⁾ Som bekendt findes dette Bind i Manuskript paa Store kgl. Bibliotek.

²⁾ Clara Holst blev senere gift med Arkitekt Magens.

³⁾ I Personalh. Tidsskr. 5. R. II S. 292 siges, at han er død 19. Juni.

12. Okt. 1774. Organist Krohn klager over, at Stadsmusikant Kirchhoffs Folk, naar de opfører Musik i Nicolai Kirke, ofte under Prædikenen gør saadan Støj og Alarm, at han undertiden ikke kan høre Prædikenen, for at observere, naar han skal begynde med Orgelet, og især da han ved sidste Musik havde erindret dem om, at det ikke var anstændigt i Guds Hus enten under Sangen at fantasere paa en Snecke eller under Prædikenen at stemme deres Violiner, har en af dem holdt Haanden under hans Øjne og sagt, at han ikke vilde lade sig reprimandere af ham. — Stadsmusikantens Folk blev opkaldte og fik Tilhold om at opføre sig skikkelig. (Rpr.)

Lahde. 20. April 1793. Gerhard Ludvig Lahde søger om Naturalisation.

Weilbach (Konstnerlex.) siger, at Kobberstikker Lahde fik Indfødsret 30. Sept. 1792. Det skal vel være 1793.

Lodde. 26. Aug. 1750. Magistraten forespørger sig hos Komediehusets Direktør, hvad han siger til Barthold Johan Loddess Ansøgning om alene at maatte trykke Komedier. (Rpr.)

7. Sept. 1750. Magistraten erklærer sig mod Loddess Ansøgning efter at have faaet det Svar fra Direktør Bruun, at Lodde faar Betaling for, hvad han oversætter til Teatret; et saadant Privilegium vilde være til Skade for Teatret. (Kpb.)

Londemann. 31. Marts 1773. Skifteforretning efter den 3. hujus afdøde Skuespiller Geert Londemann i hans til Leje havende Værelser i Urtekræmmer Mejlings Gaard Nr. 160 Hj. af Regnegade og Gammelmønt. Tilstede var Enken Benthe Marie. De havde 5 Børn: Laurits Peder, 18 Aar, Andreas Christian, 11 Aar, Frederik, 5 Aar, Sophie Marie, 22 Aar, og Cathrina Elisabeth, 17 Aar. Enkens Broder var Obermester paa Kina Svend Møller.

5. Juli 1775. Skifteforretning efter den 4. Juli afdøde Benthe Marie, Enke efter Geert Londemann, boende i Graaes Ejendom i Gotersgade. (Skpr.)

Af Behandlingsprotokollen ses, at hele Boet vurderedes til 197 Rd.; Enken havde faaet 100 Rd. i aarlig Pension; alle 5 Børn levede; i Aug. 1776 var Svend Møller død.

16. Decbr. 1776. I Anl. af en pro Memoria fra Generalpostamtet sender Magistraten en pro Memoria fra Raadmand Storp, hvoraf erfares Acteur Londemanns Børns Navne og Alder samt hvormeget der ungefehr er i Arv efter deres Morbroder Svend Petersen Møller. (Kpb.)

Mangor. 4. Okt. 1784. Stadsfysikus (Christian Elovius) Mangor¹⁾ søger at faa 250 Rd. Tillæg til sin Løn. — 13. Dec. 1784 melder Kancelliet i Anl. af Mangors Ansøgning, at hvis Stadens Kasse vil give ham 100 Rd. Tillæg, vil det indstille ham til ogsaa at faa 100 Rd. af Kongens Kasse. — 7. Marts 1785 faar han ved kgl. Res. de 100 Rd. af Stadens Kasse og ved kgl. Res. af 16. Marts ligeledes de 100 Rd. af Kongens Kasse. (Rpr.)

Som en Illustration til, hvad der i Biogr. Lex. siges om hans mange litterære Planer kan fig. tjene.

8. April 1795. Dr. Mangor og Kammersekretær Gundelach sender en Plan til et Maanedsskrift, som de agter at udgive, og melder, at de til Nytte og større Fuldstændighed ønsker der at kunne inddrage kollegiale Foranstaltninger til den offentlige Lægevidenskabs og Medicinal-Politiets Fremme, hvorfor de beder at maatte benytte Stadens Arkiv. — Tilladelsen gives. (Rpr. og Kpb. 1795 A Nr. 338.)

Mathiesen. 23. Maj 1763. Nicolai Banner Mathiesen²⁾ beder, at hans Hustru Charlotte Amalia (Huhn) efter hans Død maa beholde de 200 Rd., som af Stadens Kasse er tilsagt ham, siden han i 20 Aar har været Stadsbygmester uden at faa denne Løn, og han i den Tid, han ikke fik den, har maattet sætte til af sit eget, saa hans Hustru efter hans Død vilde blive sat i slette Omstændigheder og intet have til Subsistence, om hun ej bliver soulageret med disse 200 Rd. — Kan ej bevilges. (Rpr.)

25. Marts 1771 og 10. Okt. 1772 søgte Enken forgæves om Pension. (Rpr.)

28. Febr. 1780. Banner Mathiesens Enke er villig til at skifte med sine to Sønner, hvoraf den ene er Kaptajn Carl Banner. (Kpb.)

Meyn. 28. Juni 1786. Samfrændeskifte mellem Peter Meyn og hans afdøde Hustru Mette Marie Jensen [hun døde 1785], hvorved der tilfalder deres to Børn 1000 Rd. (Rpr.)

25. Juni 1792. Kgl. Reskript angaaende, at den Professor Meyns to Sønner Peter og Christian efter deres Mormoder, afdøde Anna Marie Jensen af Maribo, tilfaldende Arv maa indtages i Kbhvns. Overformynderi. (Rpr.)

Miani. 13. Juli 1746. Miani, Bloufongmaler (!)³⁾, beder i

¹⁾ Mangor blev Stadsfysikus 19. Feb. 1783 (se „Hist. Meddelelser om Kbhvn.“ I S. 224).

²⁾ Mathiesen blev Stadsbygmester i 1728 og døde 4. Feb. 1771.

³⁾ Er det Blasonmaler ∴ Vaabenmaler eller Plafondmaler, Maler af Plafondbilleder, som Miani netop udførte flere af til Christiansborg Slot?

Supplik til Kongen om Beneficium paupertatis og fri Prokurator i en Sag mod Maler Getreuer, som skal have afsnakked Rekvirenten, der ej ret forstaar enten tysk eller dansk, en Generalkvittering, uagtet Getreuer er ham en Del skyldig for Maling ved Indtoget¹). (Rpr.)

Det siges (Weilbach og Biogr. Lex.), at Hieronimo Miani forlod Landet i 1745. Dette kunde tyde paa, at han var her endnu i 1746.

Morell. Violon Lorentz Morell indgiver 18. Marts 1777 Ansøgning om Beneficium paupertatis i en Sag mod Generallieutenant Køller-Banner ang. det af denne med Actrice Morell avlede Barn. (Hof- og Stadsr. Korrespondanceprot. Nr. 385.)

Forholdet mellem Cathrine Morell, der 1778 blev gift med Skuespiller Adam Gottlob Gjelstrup, og Køller-Banner er noksom bekendt, at de havde et Barn sammen, maaske mindre.

Sagens Forhistorie fremgaar af to Skrivelser fra Magistraten til Kancelliet, den ene af 5. Marts 1777 (med Bilag) og den anden af 24. Marts (Kpb. Nr. 116 og 145). Den første oplyser, at Moderen havde sat Barnet i Pleje hos en Hoboist Lydike i Dybengsgade og hans Kone Birthe, der var Jordermoder, og at det derfra mod Moderens Vilje med Vold var blevet bortført af Køller-Banner ved hans Tjener Johan under Paaskud af, at han vilde have det et andet Sted hen, hvor det kunde faa bedre Pleje og Opdragelse; men Moderen fordrede Barnet tilbage. Magistraten havde da villet opkalde Tjeneren for at faa Forklaring, men Køller-Banner havde givet Raadhustjenerne, som kom med Tilsigelsen, „uanstændige og paa hans Stand lidet skikkede Svar“; først havde han sagt, at han som Tysker ikke forstod Dansk, og at Mag. derfor maatte sende en, der kunde Tysk, til ham, og da dette skete, svarede han først, at Tjeneren ikke kunde komme, da han gav ham Kost og Løn, og næste Gang svarede han, at „Johan kom ikke i Dag, ej heller i Morgen, for han kom intet.“ Magistraten fordrede nu Barnet udleveret og klagede over Køller-Banner. Dokumentet med Bilagene giver i det hele et godt Bidrag til Køller-Banners Karakteristik. — Den anden

¹) Det maa vel være Frederik V's og Louises Indtog 11. Dec. 1743, som menes.

Skrivelse er Magistratens Svar paa Køller-Banners Ansøgning, om der maa blive nedsat et Kommissorium til Undersøgelse af Magistratens Forhold mod ham. Mag. siger heri, at den kun havde gjort sin Pligt i den i Brevet af 5. Marts udførlig fremstillede Sag, og at den vilde have Tjeneren opkaldt for at erfare, om han havde handlet paa egen Haand eller efter Ordre, den havde beordret Jordemoderen til ikke at udlevere Barnet, men Tjeneren havde brugt Vold.

Næss. 18. April 1781. Hans Næss, Arkitekt, beder at maatte blive Stadsbygmesteren [Rosenberg] adjungeret og efter hans Død succedere ham. (Rpr.) Magistratens Erklæring af 30. April gik ud paa, at Ansøgningen skulde udsættes. (Kpb.)

I 1771 havde han forgæves søgt Pladsen som Søetatens Husbygmester efter Nicolai Banner Mathiesens Død. Nu opgav han det og tog 1781 mod Embedet som Renteskriver.

Oehlschlæger. Det er bekendt, at Digterens Fader med Organisttjenesten ved Frederiksberg Kirke forbandt Pladsen som Bedemand for Sognet. Som saadan laa han ofte i Strid med Kbhvns. Bedemænd om Tjenesten paa Vesterbro, der i kirkelig Henseende var bleven henlagt til Frederiksberg siden 1736, men ellers blev ved at høre under Kbhvn.

2. Feb. 1778. Joachim Conrad Oehlschlæger, som har faaet Organisttjenesten paa Frederiksberg, beder ogsaa om Bedemandstjenesten derude. — Der svares, at den henhører under Vester Kvarter. (Rpr.)

17. Maj 1778. Bedemand Sveistrup¹⁾ beretter, at Oehlschlæger forretter Bedemandstjenesten paa Vesterbro under Foregivende af at være konstitueret af Overpræsidenten; han beder, at han maa opkaldes og forevise denne Konstitution, og, hvis han ikke kan det, faa Tilhold om at holde sig fra at gøre Rekvirenten Skade i hans Forretninger. — O. mødte 19. Aug. og fik Tilhold om at holde sig fra Vesterbro. (Rpr.)

8. Feb. 1779. Sveistrup klager over Oehlschlæger, at han har paataget sig Forretninger som Bedemand ved et Bryllup paa Skydebanen, som og ved Niels Eschildsens Ligbegængelse og ved

¹⁾ Niels Sveistrup var Bedemand i Vester, Nørre og Rosenborg Kvarter fra 1748, da Byens Kvarterer blev fordelt mellem de 5 Bedemænd medens de tidligere havde været fælles om dem.

Koffardikaptain Cornelius Raagaards og Anna Sophie Bjørns Bryllup, der stod i hendes Faders Hus paa Vesterbro; han beder om, at O. maa betale ham Salærerne og entholde sig fra hans Forretninger. -- 17. Feb. mødte O. og fik Tilhold; dog staaer der intet om, at han skulde betale Salærerne. (Rpr.)

17. Okt. 1791. Organist Oehlenschläger som Bedemand i Frederiksberg Sogn andrager, at Stadsbedemand Bache har ladet sig forlyde med, at han kan formene O. Bedemandsforretningerne paa Vesterbro, uagtet denne Forstads Beboere i kirkelig Henseende hører til Frederiksberg. — Der veksledes flere Skrivelser, indtil det ved Kancelliskrivelse af 20. Feb. 1792 afgjordes, at O. var aldeles uberettiget til at paatage sig Bedemandsforretninger for Beboerne paa Stadens Grund uden Vesterport. (Rpr.)

Olsen. Om Skuespiller Niels Olsen siges i Biogr. Lex., at „han var gift med Pauline Marie f. Bagge, der overlevede ham.“ Følgende giver nærmere Oplysninger.

17. Jan. 1800. I Magistratens Erklæring paa Ansøgning fra Skuespiller Olsens fraskilte Hustru Pauline Marie Bagge om at faa Lavvæрге, gøres der hende opmærksom paa, at hun ikke behøver nogen Lavvæрге, da en fraskilt Hustru er at betragte som Enke. (Kpb.)

16. Juni 1800. Magistraten tilskriver Kancelliet om, at Pauline Marie Bagge, Skuespiller Olsens fraskilte Hustru, anker over den lange Henstand med Skiftet efter hendes afdøde Forældre i Odense, Prokurator Christian Bagge og Hustru Karen. (Kpb.)

21. Decbr. 1800. Magistratens Erklæring paa Skuespiller Olsens Ansøgning om Beneficium paupertatis for Indstævning til Højesteret af Konfirmation paa en af Fyns Landsting afsagt Decision ang. Skiftet efter Prokurator Chr. Bagge om nogle Tvistigheder mellem hans Hustru og hendes Søskende. Erklæringen er til Gunst for Olsen, bl. a. fordi hans hele Indtægt kun er 250 Rd. (Kpb.)

Orlandi. 1. Sept. 1755. Giovanne Orlandi¹⁾ forestiller i Supplik til Kongen, at hun ved Bytinget har vundet i Proces mod Entreprenøren ved Opera Mingotti, men ved Raadstuen er frakendt det halve; hun beder derfor, at Kongen vil hjælpe hende, saa at hun kan komme skikkeligt ud af Landet; hendes Gæld er 390 Rd. (Rpr.)

14. Juni 1755. Dom i Sagen Pietro Mingotti cfr. Giovanna Orlandi. Mingotti skal til Danserinde Orlandi betale for den ved Operaen gjorte Tjeneste i fire Maaneder Halvdelen af den for et

¹⁾ Overskou omtaler (II S. 170 og 174) en Danserinde Mlle. Orlandy i 1755.

Aar fastsatte Gage, 250 Dukater, altsaa 125 Dukater eller 291 Rd. 4 Mk., samt hendes Tilbagerejse med 16 Rd. (Raadstuerettens Domspr.)

Petzoldt. 15. Juni 1744. Oldermænden for Billedhuggerne, Erik Warnheim, beder, at Petzoldt maa forevise sit Privilegium, hvorvidt han er berettiget til at bruge Professionen. — P. mødte 6. Juli og fremlagde kgl. Brev af 24. Nov. 1741 at maatte arbejde uden at være i Lavet. (Rpr.)

29. Juni 1744. Margrethe Elisabeth¹⁾ klager over, at hendes Mand Billedhugger Petzoldt har villet forføre en Person, Peter Beyer, til at drive Utugt med hende. — De opkaldtes begge, og som hendes Mand vilde bevise sin Sag, faar hun forsvare sig, som hun bedst finder, for Loven. (Rpr.)

10. Aug. 1744. Margrethe Petzoldt beder Magistraten at ville tilholde hendes Mand at give hende noget ugentligt at leve af, indtil Processen kommer til Ende. — Efter flere Forhandlinger erklærede Magistraten, at den ej melerede sig deri. (Rpr.)

17. Sept. 1744. Margrethe Petzoldt beder om Beneficium paupertatis mod sin Mand. — Magistraten erklærer sig for Ansøgningen. (Rpr.)

10. Marts 1745. Margrethe Petzoldt beder, at hendes Mand maa tilholdes at give hende noget af deres fælles Bo til Underholdning og Logementes Betaling til Sagens Uddrag. — Magistraten kan ikke hjælpe hende.

Pilo. 10. Marts 1755. Professor Carl Gustaf Pilo beder i Supplik til Kongen, om han maa faa samme Privilegium paa at væve Ridderbaand, som hans Kones afdøde Morbroder Jean Chabbert har haft. — Magistratens Erklæring var imod Ansøgningen²⁾. (Rpr.)

Preisler. Til Belysning af Skuespiller Joachim Daniel Preislers Forhold til sin første Hustru, Skuespillerinde Marie Cathrine f. Devegge, som han forlod 1792, anføres flg.

¹⁾ Margrethe Elisabeth. Bencke var i Dec. 1740 blevet gift med Petzoldt.

²⁾ Pilos anden Hustru, som han havde ægtet i 1748, hed Charlotte Marie Dorothea Desmarez. Hos Clément (S. 28 og 50) nævnes Jean Chabbert, „maitre d'hotel“, død 13. Nov. 1754. I Kpb. 10. Juli 1747 erklærer Magistraten sig om Chabberts Ansøgning om at faa sit Privilegium paa at forfærdige Ridderbaand fornyet. Han havde faaet Privilegiet 25. Maj 1735. Skønt Mag. ikke synes, at hans Ridderbaand er saa gode som de engelske, anbefaler den dog Ansøgningen. I Kpb. 24. Febr. 1755 skriver Mag. til Præsident for Borgretten Ortved ang. Skiftet efter afdøde Jean Chabberts Hustru, at det ikke hører ind under Borgretten, men under Raadstuen Jurisdiktion.

16. Aug. 1790. Skuespiller J. D. Preisler og Hustru Marie Cathrine ansøger om Skilsmisse. (Rpr.)

4. Aug. 1794. Kancelliet sender til Magistratens Betænkning en Ansøgning fra fhv. Skuespiller Preisler om hans Ægteskabs Ophævelse og Tilladelse til at indgaa en ny Forbindelse. (Rpr.)

Man kan vel vanskeligt faa et mere sandt Indtryk af den Elendighed, hvori hun var ved sin Død, end ved at læse følgende.

28. Maj 1797. Annotationsforretning i Glarmester Barkleys Hus i Lille Violstræde Nr. 256 efter forrige Skuespillerinde Marie Catharine Preisler, der er død samme Dag. Husværten, der var Oldermænd for Glarmesterlavet, viste, at hun kun ejede en Kattuns Kjole og to gamle Klokker, Møblerne var ikke hendes, hun boede til Leje; Glarmesteren vidste ikke, at hun ejede andet Gods. (Skp.)

Lille Fiolstræde Nr. 256 er Hjørnet af Fiolstræde og Krystalgade (Universitetshjørnet). Teaterdirektionen havde tinget hende ind der for 200 Rd. aarlig for Kost og Logis. Som man ser, husker Oehlenschläger fejl, naar han (Erindringer I S. 115) siger, at det var paa Hjørnet af Klosterstræde.

Price. 18. Juni 1787. James Price, engelsk Ridemester, ansøger om Tilladelse for sig og sit Selskab at forevise deres Kunster. (Rpr.)

Magistratens Erklæring af s. Dato, der var mod Ansøgningen, er saa karakteristisk for Tidens Opfattelse, at dens første Del anføres udførligt.

Det som vi i vor Erkl. af 5. Marts d. Aar over den af Jøden Philip Jonas indgivne Ansøgning om Tilladelse til at lade sine Kunster offil. se for Betaling, have befrygtet at ville blive en Følge, om en saadan blev ham bevilget, ses nu allerede at være indtruffet, da Jonas, som næsten den hele forrige Vinter har udsuget Publikum og bragt det til paa urigtig Maade at udgive sine Penge, næppe har forladt Staden, før en anden, James Price, med flere engelske Beridere, i lige Hensigt igen har indfundet sig her. Vi ser os derfor nødsagede til at gentage, hvad vi i vor Erkl. om slige fremmede Kunstnere i Almindelighed har forestillet og i Særdeleshed at udbede, at Forordningen af 21. Marts 1738 og 27. Okt. 1773, hvorved det saa udtrykkelig er forbudt slige Folk at komme herind, maatte herefter af vedk. Øvrigheder paa Grænsen og ved Færgstederne med mere Alvorlighed end hidtil blive over-

holdte, paa det at Landet dog engang kan blive befriet for slige unyttige Folk, der alene indfinder sig for at drage Fordel af Folks Nysgerrighed, og derefter med sig udfører det fortjente . . . . (Kpb.)

Der maa være Tale om den James Price, der i Biogr. Lex. siges at begynde sin Virksomhed i Danmark med gymnastiske Forestillinger paa „Bakken“ i Sommeren 1795.

At Price allerede fra 1799 havde taget fast Ophold i Kbhv. kan ses af følgende.

24. Juni 1799. Magistratens Erklæring mod James Prices Ansøgning om at nedsætte sig her for at undervise i Ridekunsten. Der er nok i Forvejen til at undervise i Ridekunsten, og hvad de andre Legemsøvelser angaar, som han vil undervise i, har han ikke sagt, hvad det er, men da de vel i alt Fald ikke er saa vigtige som Ridekunsten, mener Mag. ikke at burde anbefale den. (Kpb.)

Han fik dog alligevel Bevillingen trods Magistratens Uvilje mod den.

26. Aug. 1799. Magistraten erklærer sig mod Prices Ansøgning om at faa sin Bevilling udvidet. Vi har 24. Juni afgivet vor Erklæring paa Prices Ansøgning om at undervise i Ridekunsten og andre Legemsøvelser. Vi er derfor enige med Politimester Cold i, at den ham 19. Juli givne Bevilling skal strikte forklares osv. (Kpb.)

Qvist. Om Kobberstikker Hans Qvists Forhold til sin Hustru, fra hvilken han i mange Aar levede adskilt, findes en Del i Resolutionsprotokollen, hvoraf fig. er et kort Uddrag.

17. Marts 1779 beder Hans Qvist, der ved Kontrakt 1775 havde givet sin Hustru Catharina Elisabeth Liebenberg 150 Rd. aarlig til hendes og deres to Døtres Ophold, om at faa Døtrene (dengang 5 og 7 Aar) tilbage, for at de kan faa en ordentlig Opdragelse, og om at maatte nøjes med at give Hustruen 75 Rd. aarlig.

21. Juli 1779 klager Hustruen over, at han 18. Juli har ladet afhente Døtrene hos Fru Wiibe, hvor hun havde sat dem i Kost, og beder om at faa dem tilbage efter Kontrakten. — 28. Juli beder hendes Fader, Bundtmager Chr. Liebenberg, om at faa Børnene, da han havde besluttet at tage dem til sig. Men det vilde Qvist ikke gaa ind paa.

16. Aug. 1779 foreslaar hun, at Qvist giver hende 100 Rd. aarlig, hvis hun ikke maa faa Børnene igen, og det gaar han

ind paa. — 29. Nov. følger den kgl. Befaling, at de skal leve separerede.

29. Juli 1783 beder Chr. Liebenberg, at den Arv, der engang maa tilfalde Qvists Hustru efter hendes Forældre, maa indsættes i Overformynderiet.

20. Jan. 1785 klager hun over, at Manden ikke havde betalt det sidste Kvartal, og da hun 9. Maj gentog Klagen, nægtede han at betale, da han intet Arbejde havde. 27. Juni ansøgte han Kongen om at blive frl for at betale hende noget eller i det mindste faa Afslag i Summen, paa Grund af sine nuværende Omstændigheder.

19. Okt. 1785 meddeles, at der efter Liebenbergs Død ved Skiftet er 2000 Rd. til Qvist og Hustru, at indsætte i Overformynderiet.

18. Juni 1792. Hustruen andrager, at hun sidste Vinter har underholdt Døtrene, da Qvist ikke vilde beholde dem hos sig, og spørger, om det ikke tilkommer hende at faa Renterne af Kapitalen i Overformynderiet i denne Termin.

v. Qvoten. Som Supplement til, hvad O. Nielsen i „Kbhvn. paa Holbergs Tid“ (S. 247) og Holger Hansen i Tandlægebladet Jan. 1907 fortæller:

24. Nov. 1734. Salomon Poulsen v. Quoten og Anthoni Valentin Scharpeta klager over, at en fremmed Person ved Navn Drewitz, som udgiver sig for Doktor og Tandlæge, højlig præjudicerer dem og betager dem Brødet, uagtet de har Kongens allernaadigste Privilegium paa at øve deres Kunst; thi beder de Magistraten at komme dem til Hjælp til at faa samme Person afskaffet. — De opkaldtes tillige med Oldermændene for Barberamtet, og blev Oldermændene sagt at tiltale bemeldte Drewitz for Politi- og Kommercekollegiet. De to Klagere foreviste deres Privilegium, som de bleve befalede at holde sig efterrettelig og ej at gaa videre. (Rpr.)

Til nøjere Belysning af Julius Henrik v. Qvotens Teater i 1747—48 tjener fig.

16. Aug. 1747. J. H. v. Quoten beder om at maatte overlades den i Gotersgaden paa Hjørnet lige for Reformert Kirke beliggende øde Plads til et Komediehus. — Han mødte 21. Aug., og efter at have forevist sit Privilegium, blev det sagt ham, at det ikke kan bevilges ham at bygge med Fjæle og Brædder, som han tænker,

og da Magistratenu ikke ejer Pladsen, maa han henvende sig til rette Vedkommende¹⁾. (Rpr.)

25. Sept. 1747. Overlandbygmester (Johan Cornelius) Krieger foredrager, at han til Nicolai Carsilles har bortlejet sin Gaard i St. Kongensgade paa 3 Aar indtil Mikkelsdag 1748; men da han fornemmer, at han igen har bortlejet den senere til v. Quoten, som derpaa begynder at ville bygge et Komediehus, beder han, at saadan Bygning maatte forbydes at ske. — Han henviser til Lands Lov og Ret²⁾. (Rpr.)

Rawert. Jørgen Henrik Rawert blev i 1790 Stadskonduktør i Kbhvn. efter Kaptajn Basballes Død (1789). Som det ses af fig., havde han arbejdet for det lige siden 1782.

26. Juni 1782. Basballe beder om at maatte afstaa Stadskonduktørtjenesten og sin øvrige Tjeneste til Ingeniørlieutn. J. H. Rawert mod en aarlig Pension af 600 Rd. (Rpr.)

¹⁾ Den omtalte øde Plads laa paa Hj. af Rosenborggade og Gotersgade. 1746 (21. Marts) omtales en kgl. Befaling, at den skal sælges ved Auktion og Pengene henlægges, til Ejermanen af Pladsen melder sig; 26. Juli 1747 meldte Skitteforvalter Tillmand Eversen, at han efter Ordre havde ladet den øde Plads i Gotersgade taksere og vurdere, og ved 4. Auktion var den bleven solgt til Snedker Jochum Erichsen, og Købesummen med Renterne, ialt 107 Rd. 2 Mk. 8 Sk., var nu indkommen, og Summen, der med Fradrag af Udgifterne var 90 Rd. 2 Mk., blev foreløbig deponeret i Stadens Kasse. I 1753 (9. April) meldte Politimester Torm, at den øde Plads i Gotersgade tilhørte en Officer i Norge; men da Gaden højlig trængte til at brolægges, bad han om, at Udgifterne til Brolægning for Pladsens Vedk. maatte afholdes af Renovationskassen. Paa Geddes Specialkort over Rosenborg Kvarter fra 1757 staar endnu denne Grund, under Matr. Nr. 218 og 233, angivet som ubebygget og kaldes „Kommerceraad Beks øde Plads“. I Balles Opmaalingsbog over Kvarteret staar den ene Grund, Nr. 218, opført som „Poul Trues øde Plads“ (der var paa den Tid en Sværdfejer af det Navn), den anden, Nr. 233, som „Retormert Kirkes øde Plads“. Begge angives at være afbrændte i 1728 og var tils. 531 □ Al.

²⁾ Dugmager Carsilles boede i 1747 i St. Kongensgade Matrnr. 156, nyt Nr. 64, der ejedes af Krieger. Det er nuv. Ejendom Nr. 75—77, hvori Arnoldts og Qvotens Teater var 1747—48. I Opmaalingsbogen for St. Anna Vester Kvarter staar Ejendommen opført som tidligere tilhørende Roles de Perdonne, 1755 som tilh. Krieger. Paa Geddes Specialkort nævnes Svend Vilhelm Jæger som Ejer. Den meget store Grund, 7564 □ Al., bestod af et smallere Stykke til St. Kongensgade, hvorpaa ud til Gaden laa en aaben Plads og længere inde to Bygninger; derpaa fulgte en stor Haveplads, der var 3 Gange saa bred som Façaden ud til St. Kongensgade; herfra førte en smal Gang ud til Borgergade.

Magistratens Erklæring af 3. Juli er mod Ansøgningen; thi Basballe havde i mange Aar klaget over ustadigt Helbred og ladet sin Tjeneste besørge ved Fuldmægtig¹⁾, og saaledes kunde det godt vedblive. Om Rawert vidste man, at han var en dygtig Arkitekt, men ikke, om han duede til disse Forretninger, og man fandt den Sum, R. vilde give for Afstaaelsen, saa overdreven, at man ikke skulde synes, at nogen duelig Person vilde paatage sig en saadan Byrde, da Stadskonduktørens Løn med Biforretninger var i alt 550 Rd. foruden en Del uvisse Indkomster, og han skulde jo ogsaa holde Skriver og Kontor. (Kpb.)

21. Feb. 1785. Rawert, Professor og Ingeniørlieutn., søger om Ekspektance paa Stadskonduktørtjenesten. (Rpr.)

23. Okt. 1786. Kancelliet melder, at Rawert²⁾ har faaet kgl. Løfte om Stadskonduktørtjenesten efter Basballe. (Rpr.)

15. Feb. 1790. Rawert i Christiania, som er udnævnt til Stadskonduktør, anmoder, at Fuldmægtig Chr. Berg, som ved Vacancen var konstitueret, maatte vedblive at fungere til hans Nedkomst. (Rpr.)

Robianus. 12. Marts 1749. Magistraten anbefaler, at Maler Jacob Robianus' Enke indtages i Vartov. (Kpb.)

O. Nielsen (Kbhvn. VI, S. 263) nævner, at Raadhuset fik 1717 et Portræt af Frederik IV, hvorfor Skildrer Jacobus Robinus' Enke Malene fik 22. Rd. Er det mon den samme?

Roesler. 20. Marts 1771. Partikulærkamret forestiller, at den fra Nürnberg indskrevne Kobberstikker Michael Roesler maa blive fri for Indkvartering af borgerlig Næring, da han ikke driver nogen saadan, men skal forfærdige Flora danica. (Rpr.)

La Roque. 17. Jan. 1742. Kgl. Befaling, at Kobberstikker Bartholomæus la Roque, naar han efterlever den med hans Kreditorer indgangne Akkord ang. hans Gælds Afbetaling, ubehindret af dem maa fuldføre det af Hs. Maj. ihændehavende Arbejde. (Rpr.)

Om denne udenlandske Kunstner, der var indkaldt for bl. a. at stikke Plader til Christian VI's norske Reise (se F. J. Meier, Fredensborg S. 193), og hans Gæld findes der

¹⁾ Basballe, som var bleven ansat efter Peder Balles Død 1765, havde allerede i Jan. 1770 paa Grund af sit Helbred søgt om og faaet Tilladelse til at lade sin Tjeneste besørge ved Fuldmægtig.

²⁾ Han var i 1786 bleven ansat i Christiania som Lærer i Matematik ved den militære matematiske Skole.

flere Skrivelser, saaledes 23. Dec. 1741 og 15. April 1742 (Kpb.) og 26. Febr. 1742 (Rpr.)

Rose. 14. April 1766. Kgl. Befaling, at den aarlige Pension af 200 Rd., som Grev Laurvig skal betale Mette Marie Rose, skal erlægges i Overformynderiet og derfra det fornødne i Henseende til hendes Underholdning under hendes Faders Værgemaal besørges. (Rpr.)

25. Nov. 1767. C. P. Rose foredrager, at han befrygter, at de hans Datter tilhørende i en forsegleet Æske i Overformynderiet afleverede Pretiosa og Nippes skal enten fordærves eller gaa af Moden, hvorved deres Værdi vil falde; han spørger, om de ikke ved Auktion kan sælges. — Nipset skal sælges. (Rpr.)

30. Maj 1768. C. P. Rose foredrager, at den Pension, Grev Laurvig aarlig skal give hans Datter, sidste Aar ikke er betalt, hvorover han ej kan faa sin til Overformynderiet indgivne Regning, 335 Rd., betalt, da det dog er højst nødvendige Ting, hun har faaet; og da han ej kan taale at bie efter Pengene, beder han, at de 203 Rd. 15 Sk., som indkom for de hende tilhørende Pretiosa, og som staar i Overformynderiet, maa blive ham udleverede, da det, som overbliver, naar hendes Pension falder, kunde konserveres. (Rpr.)

Magistratens Erklæring af 1. Juni siger, at dersom hun ikke havde faaet Pensionen af Greven, havde det dog været Faderens Pligt at underholde hende, eller hendes Pligt at søge sit Ophold paa anden anstændig Maade. Det var jo en Fatalitet for ham, at Pensionen var udebleven det sidste Aar, men han maa vente, og han kan ikke betales af det, som kom ind for Nipset, eftersom det kgl. Reskript af 11. April 1765 befaler, at samme saavelsom hvad der kan spares af Pensionen for hendes Underholdning, skal opsøres for hende. (Kpb.)

Rosenberg. 23. Marts 1772. G(eorg) E(erdmann) Rosenberg beder i en Supplik til Kongen om at blive beskikket til Stadsbygmester. Med Attest for Duelighed fra Bygningskommissionen. (Rpr.) — Magistraten anbefaler Ansøgningen 30. Marts. (Kpb.)

10. Juni 1772. Rosenberg lod læse den ham som Stadsbygmester meddelte kgl. Bestalling af 29. Maj 1772 . . . (Rpr.)

3. Marts 1777. Økonomi- og Kommercekollegiet meddeler, til nærmere Bekendtgørelse for vedk. Lav og Professionister, de Friheder, som er bevilget Stadsbygm. Rosenberg til et Etablissements Fortsættelse, som han paa egen Regning og Risiko agter at ind-

rette for at forsyne Stadens vigtigste Haandværker med Arbejde og af god Smag og fornøden Afsætning. (Rpr.)

12. Febr. 1781. Rosenberg beder paa Grund af sin svage Helbred at maatte betjene sig af Joseph Guione i sine Forretninger¹⁾. (Rpr.)

8. Sept. 1778. Rosenberg skriver om sin Gaard ved Volden i den filosofiske Gang, hvor han vil opføre en grundmuret Bygning²⁾. (Rpr.)

21. Nov. 1785. Bygningsinspektør Johan Boye Junge Magens søger om Forsikring paa Stadsbygmestertjenesten efter Rosenbergs Død. (Rpr.)

23. Nov. 1785. Peter Meyn, Professor og Søetatens Husbygmester, søger om Adjunktions- og Successions-Bevilling paa Stadsbygmestertjenesten. (Rpr.)

10. Dec. 1788. Major, Overvejmester Hans Frederik Rosenberg melder, at hans Broder Stadsbygmester R. er død 7. Dec., og 7. Jan. 1789 gentager han denne Dato, da han beder om Broderens resterende Gage³⁾. (Rpr.)

Scalabrini. 2. Dec. 1771. Kapelmester (Paolo) Scalabrinis Svarskrivelse, at til ham er betalt de 185 Rd. 1 Mk. 4 Sk., som ham afkræves for Musikaliers Anskaffelse til Komediehuset, men at samme er sendt efter hans Forslag til en Ven i Venedig, og da han uagtet al Umage ikke har kunnet formaa Sagens Afgørelse, indstiller han, om Magistraten vil formaa den danske Minister for de udenlandske Affærer at rekommandere Sagen til Konsulen i Venedig, da det formentlig vil afgøres. — Gehejmeraad Osten svarede 15. Dec., at der allerede var skrevet til Konsulen.

4. Juni 1755. Dom i Sagen Paulo Scalabrini ctr. Pietro Mingotti. Scalabrini og Hustru skal af Mingotti, saalænge Operaer opføres, have 250 Dukater i Guld eller 600 Rd. Cour. aarlig. (Raadstuerettens Domspr.)

Schall. 18. Juli 1771. Niels Schall, Dansemester, beder i Supplik til Kongen, at han maa faa Privilegium til i det danske Komediehus at holde Bal en masque uden i Henseende til Musikken at staa til Ansvar for Stadsmusikanten, da han derimod vil betale den halve Fortjeneste til Stiftelsen for Hitteborn. — Han mødte og tog Ansøgningen tilbage.

¹⁾ Se „Architekten“ IV (1901—2), S. 240.

²⁾ Se smstds. S. 239.

³⁾ Weilbach (Konstnerlex.) nævner 6. Dec. som Dødsdagen; i „Architekten“, anf. St., staar, at han var død 7. Dec.

Niels Schall, der var Fader til Komponisten Claus S., havde før været Skomagervend. Om hans Forhold til sin Kone Christiane f. Salling findes der meget i Resolutionsprotokollen. Det begynder med, at Niels S. i Sept. 1778 klagede til Magistraten over hende, bl. a. fordi hun havde frataget ham nogle af ham forfattede Skrifter, „hvori han har skrevet saavel om hendes gode som onde Egenskaber“. 8. Sept. 1786 fik de Separationsbevilling.

Schumacher. 28. Sept. 1804. Bedemand Bloch beder om Vielsesbrev for Heinrich F. C. Schumacher og Margrethe Willatz, Enke efter Agent Søgaard.

If. Biogr. Lex. ægtede Anatomen Heinrich Chr. Fredr. Schumacher i 1792 Enken Anna Sophie Müller, f. Willatz (d. 1794) og i 1804 Enken Margrethe Søgaard, men der staar intet om, at ogsaa hun er født Willatz. Det har rimeligvis været Søstre.

Seipsius. 28. Okt. 1795. Magistraten erklærer sig for, at afdøde Hofemajllør Georg Seiptius' Enke Anna Sabine Müller bliver siddende i uskiftet Bo. Han efterlader sig et umyndigt Barn, Konen skal være skikkelig, og Boet er meget ubetydeligt, saa der vilde næsten intet komme ud af det, hvis det gik til Skifteretten. (Kpb.)

25. Febr. 1803. Anna Sabine Seiptius beder om, at hun maa faa paa Livstid eller, saalænge hun finder for godt, den Lærredsbod i Helliggeistes Kirkemur, som hendes afgangne Moder har haft i Leje. — Den skal gaa til Auktion. (1. Hovedfags Rpr.)

Weilbach (Konstnerlex., 2. Udg.) mener, at Anna Sabine Müller har været af fin Familie efter hendes Forlover (Konferensraad Fabritius) at dømme. Det synes efter dette lidet sandsynligt. Weilbach kender ikke Enkens Dødsaar.

Stanley. 4. Okt. 1752. Kgl. Befaling at de hos Professor (Simon Carl) Stanley udlærte Billedhuggerdrengene og de i hans Tjeneste staaende Svende skal anses og passere for dygtige ved Lavet, skønt han ikke er indtegnet som Mester i Lavet. (Rpr.)

6. Okt. 1752. Oldemanden for Billedhuggerne, Jacob Mesorsky, spørger, hvorledes det kgl. Reskript om Stanley skal forstaaes, og om ikke hans udlærte Drengene alligevel bør ind- og udskrives af Lavet. — Stanley mødte 11. Dec. og erklærede ikke at kunne lade sine Drengene ind- og udskrive. (Rpr.)

13. Juni 1759. Kgl. Bevilling, at Johan Henrik Baumann i 14 Dage kan lade se 5 Voksstatuer, dog at de forinden af en Kender skal efterses, siden der iblandt skal findes et affreux Positur, der skal forestille Kongen af Preussen, hvilket han i saa Fald ej maa præsentere for Publikum. — 18. Juni mødte Professor (S. C.) Stanley og eftersaa Positurerne. Han erklærede, at det, som skal forestille Kongen af Preussen, er affreux. Det blev meddelt Baumann, at han ikke maatte forevise det. — 25. Juli præsenterede han atter denne Statue, men nu forandret, og Stanley erklærede, at den nu er bedre og værd at se. Baumann erklærede at ville begynde næste Fredag og tage 16 Sk. pro persona. (Rpr.)

16. April 1783. Jacques Salomon Courtonne ansøger om, at den Arv, som vil tilfalde hans Datter, maa komme hendes Børn tilgode og sættes i Overformynderiet. (Rpr.) — Han fik Bevillingen 2. Maj.

24. Okt. 1791. J. S. Courtonne, hvis Datter Marie Adrienne er gift med Professor (Carl Frederik) Stanley, ansøger om, at hun maa være eneberettiget til at oppebære Renterne af den Kapital, som hende og Børn tilfalder i Arv efter Supplikanten. (Rpr.)

Magistraten anbefaler 9. Nov. Ansøgningen, da det ikke kan nytte at give Renterne til Manden, »efterdi hans Husholdning er altfor bekendt at være saa slet, at lidet eller intet deraf i saa Fald vilde komme hans Hustru og Børn tilgode«. (Kpb.)

7. Nov. 1791. Marie Adrienne Courtonne ansøger om, at Ægte-skabet med hendes Mand Prof. Stanley maa ophæves og deres fælles Bo skiftes. (Rpr.)

Magistratens Erklæring 28. Dec. anbefalede Ansøgningen; thi vel havde Stanley, der da opholdt sig i Egnen om Helsingør, tilskrevet den, at han ønskede atter at komme i god Forstaaelse med hende, men hun holdt paa Separationen, da hendes Faders Dispositioner efter hendes Formening ellers ikke kunde ske Fyldest, og desuden var der ringe Haab om, at Forholdet mellem Ægtefolkene kunde blive godt. (Kpb.)

7. Dec. 1791. Etatsraad de Conninck og Justitsraad Schiøtt som Skiftekommissærer i afd. Købmand J. S. Courtonnes Bo anmelder, at hans Dattersønner Carl Frederik Stanley, 22 Aar, og Johan Simon Gustav Adolph Stanley, 16 Aar, maa faa Værger til deres Rets Iagttagelse under Skiftet. — Højesteretsassessor Bærens blev konstitueret¹⁾. (Rpr.)

¹⁾ Courtonne døde 23. Nov. 1791 (se Clément S. 56). Ifl. Weilbach, som anser det „for sandsynligt, at Courtonne er Marie Adriennes Fader“,

18. Febr. 1795. De Conninck og Schiøtt melder, at den Marie Adrienne efter Faderen tilfaldne Arv, 3591 Rd., skal indsættes i Overformynderiet. (Rpr.; se ogsaa Kpb. 1795 A Nr. 158.)

Skiftet i Boet var sluttet 5. Febr. Til Courtonnes anden Datter, Annette Marie, g. m. Stabskirurg og Regimentsfeltskær Nicolai Schmidt i Haderslev, var der 5421 Rd.

5. Okt. 1795. Marie Adrienne ansøger om at maatte faa 600 Rd. af sin Arv i Overformynderiet til at købe en Gaard ved Hørsholm. (Rpr.; se ogsaa Kpb. 1795 D Nr. 53). — Ved Reskript af 16. Nov. blev det tilladt hende, mod at hun udstedte en Panteobligation med 1. Prioritet til Overformynderiet i Gaarden¹⁾.

11. April 1796. Kancelliet melder, at Frederik Stanley, som har søgt at blive beskikket til Stadskonduktør og Stadsbygmester i Christiania, maa bekendtgøres, at ingen Stadskonduktør, saalænge Justitsraad Hammer lever, kan beskikkes, men at han kan beskikkes til Stadsbygmester, dog uden Løn. (Rpr.)

24. Febr. 1797. Paa C. F. F. Stanleys Ansøgning om at faa udbetalt 200 Rd. af sin Arv i Overformynderiet erklærer Magistraten, at han egentlig ikke skulde have noget før Moderens Død, men da hun selv har paategnet Ansøgningen, og da Pengene er fornødne til hans Rejse, anbefales den. — Ved kgl. Reskr. af 10 Dec. faar han dem²⁾. (Rpr.)

3. Maj 1802. Kgl. Reskript om, at der maa udbetales Lieutenant G(ustav) Stanley 100 Rd. af den Arv, hans Moder har i Overformynderiet. (Rpr.)

Suhm. Skuespillerinde Elisabeth Suhm døde ifl. Aumont og Collin i 1802.

28. Dec. 1801. Annotationsforretning efter nys afdøde kgl. Skuespillerinde Jomfru Lice Zuhm, foretaget paa Begæring af Silke- og Klædehandler Bernhard Thortsen, i hendes Bolig i Borgergaden Nr. 149, hvor hun boede til Leje.

Thessen. Den for sin usædvanlige Længde bekendte Skuespiller Carl Frederik Thessen debuterede 1774 og fik

---

havde hun været g. m. en ved Navn Martin, før hun ægtede Stanley i 1769; den endelige Skilsmisse fandt Sted i 1794, og de havde tre Børn. Er dette rigtigt, maa det ene antageligt være død før 1791.

¹⁾ Det var Gaarden Frihedseje ved Hørsholm.

²⁾ Her er Tale om Arkitekten Carl Frederik Ferdinand Stanley, der er kendt som Thorvaldsens Ven og i 1796 sammen med denne søgte Rejsestipendium; da han ikke fik det, tog han mod det ulønnede Stadsbygmesterembede i Christiania.

Afsked 1795 for Aaret efter at gaa til Odense som Instruktør for de danske Skuespil der, hvor han døde 1798 efter allerede 1797 at have forladt Teatret. Baade Overskou (III S. 62 og 662) og P. Hansen i sin Teaterhistorie (I S. 460) taler om hans Skavanker og især hans Forsømmelighed i at lære Rollerne (Overskou har ogsaa en morsom Historie om, hvorledes han omvender en dødsdømt Forbryder og følger ham paa Skafottet). Flg. Smaating kan tjene til nærmere Karakteristik af ham.

27. Nov. 1780. C. F. Thessen klager over en Prokurator Jacobsen, der med en Traktør Schaarup har overfaldet ham i hans Værelse med Skældsord og Haandgribeligheder, saa at han nær havde maattet hente Mandskab. — Han henvises til Lands Lov og Ret. (Rpr.)

Der er aabenbart Tale om Betaling af Husleje. Thessen staar i Vejviseren for 1779 til 1782 opført som boende paa Skydebanen i Sølvgade. Det var „Det forenede borgerlige Skydeselskabs“ Skydebane, der da ejedes af Christen Schaarup.

20. Aug. 1787. Brændevinsbrænder Johan Henrik Grudel andrager, at Aktør Thessen som Ejer af Stedet Ventegodt uden Nørreport optager og indelukker Byens Køer, uagtet han hverken har Ager eller Eng, og desuden paastaar i Opbringningspenge for en Ko 3 Mk. og for en Hest 1 Rd., og at han ligeledes 14. ds. har bemægtiget sig en af Klagerens Køer; han beder, at Th. maa bekendtgøre, hvor og paa hvad Maade han op- og indbringer Køer, saa og, i Fald det er ham tilladt at opbringe Kreaturer, at han maa anvises et Sted at hensætte dem, og at der ansættes en vis Takst i Opbringningspenge. — Sagen blev henvist til Lands Lov og Ret. (Rpr.)

29. Aug. 1787 beordres Kæmneren at tiltale Thessen, fordi han for at faa Jord til Opfyldningen af sin Have ved Ventegodt har gravet i det Staden tilhørende Dige. (Rpr.)

17. Dec. 1787 bad Thessen om at faa Erstatning for den Skade, som Krigsmanøvrerne havde forvoldt paa hans Jord ved Ventegodt, og i Juli 1788 fik han 23 Rd. for den forvoldte Skade¹⁾. (Rpr.)

¹⁾ Ventegodt er den bekendte Ejendom paa Nørrebrogade, hvor nu „Hjemløs Ungdom“ er til Huse. Thessen havde købt den 1786 af Traktør Johan Gabriel Matton, men han havde den ikke længe, da han vistnok maatte sælge den for Gæld allerede 1790.

31. Maj 1790. Anthonette Lucie Vilhelmine Clausen ansøger om at maatte blive skilt fra sin Mand, Akteur Thessen, og at der paalægges ham at give hende 2 Rd. ugentlig. (Rpr.)

Magistraten anbefalede 4. Aug. Ansøgningen, da Mag. forgæves havde forøgt at forlige dem, og da hun var fremkommen med Attester, der bekræftede hans slette Forhold mod hende; og da Manden ogsaa ifl. Attest fra Kammerherre Warnstedt [Teaterchefen] havde haft i Sinde at søge Separation og havde sagt til Kammerherren, at han vilde give hende 100 Rd. aarlig af sin Gage [1786 var den ifl. Overskou 450 Rd.], var det billigt, at han betalte hende, da han fik Boet til fri Raadighed. (Kpb.)

2. Jan. 1792. Kancelliet melder til Bekendtgørelse for Thessens Hustru, at hendes Mands Gæld paa Teaterkassens Kaution ophører til 1. Feb., fra hvilken Tid Direktionen for Skuespillene er villig til at betale hende 1 Rd. ugentlig af hans Gage. (Rpr.)

26 Aug. 1793. Thessen andrager, at han Jan. 1792 har udstedt en Obligation til Jøden Adler for 200 Rd., men kun faaet 155 Rd., hvorfor han ansøger, at der maa anlægges Sag mod ham og Kapitalen konfiskeres. (Rpr.)

Da Jøden Isach David Adler baade mundtlig og skriftlig havde erklæret hverken at have taget eller betinget sig mere end de lovlige Renter, henstillede Mag. Sagen til Kongens Afgørelse. (Kpb. 23. Sept.)

I Aug. 1777 Skifteforretning efter en 17. Aug. død Kommissær Hans Thessen, 1. g. m. Fredericia Lovise Rambech, 2. m. Anna Marie Truelsdatter. (Skpr.) Er det mon Skuespillerens Fader?

Thorvaldsen. 3. Jan. 1787. Hattemager Gunløg Thorvaldsen ansøger om at maatte nedsætte sig i en af de nye Købstæder paa Island. (Rpr.)

Thiele (Ths. Ungdomshist. S. 3) siger, at Thorvald Gotskalksen (Sønnesøn af Thorvald Gunløgsen) havde to Sønner Ari og Gotskalk (Kunstnersns Fader), der begge kom til Danmark ved 1757. Er denne Gunløg ikke en 3. Søn?

Turonda. 11. Decbr. 1758. Magistratens Erklæring om, at Conradus Taronde [Overskou, II S. 223 kalder ham Turonda], der i sidste Uge paa det danske Theatrum har vist Prøver paa sine ekvilibristiske Kunster, og i Aften skal vise det endnu en Gang, maa faa Tilladelse til at opføre et Fjæleskur for deri for Betaling

at opføre sine Kunster. Det henstilles, men hvis han faar Til-ladelsen, skal han vel give nogen Afgift til de fattiges Kasse, og der skal fastsættes en Tid, hvorlænge han maa gøre Kunster. (Kpb.)

Urberg. 30. Jan. 1786. Magistraten erklærer sig mod, at de 1000 Rd., der ifl. Garver Grams Enkes Testamente var tillagt afdøde Kammerraad Urbergs Enke og dennes døvstumme Søn Morten Urberg, maa udbetales til Broderen kgl. Skuespiller Iver Hesselberg Urberg. (Kpb.)

3. Juni 1795. Magistraten erklærer sig om Skuespiller Urbergs Ansøgning om Skilsmisse fra sin Hustru Abelone. Vel har hun samtykket i Skilsmissen, mod at hun faar 2 Rd. ugentlig til sig og sine to Børn; men da hun benægter at have været ham utro, og han heller intet Bevis har for det, kan Mag. ikke give Ansøgningen sin Anbefaling. (Kpb.)

Wandeler. 14. Sept. 1750. Stadsfysikus (Peter Rudolph) Wandeler foredrager, at Stadens Kæmner ikke betaler ham hans Løn uden Ordre; og da Lønnen kun er ganske liden med de forefaldende Forretninger, som ikke er mindre i hans end Formænds Tid, haaber han ikke, at han betages noget af samme, men at Kæmneren maa faa Ordre. — Kæmneren beordres fremdeles at betale Stadsfysikus aarlig 150 Rd. (Rpr.)

11. Feb. 1765. Wandeler beder, at de 150 Rd., som afdøde Stadskonduktør Balle fik af Staden, maa lægges til hans Gage, 150 Rd., saa den bliver i alt 300 Rd., som han formener at være højst billig og nogenlunde proportioneret til hans Arbejde. — Her-ved kan intet gøres. (Rpr.)

19. Dec. 1768. Wandeler sender Supplik til Kongen om højere Løn som Stadsfysikus, at han i Stedet for de 150 Rd. i det mindste kan faa 400 Rd.¹⁾ (Rpr.)

28. Nov. 1763. Wandeler indsender Betænkning over Forholdsregler mod den herskende Hospitalsfeber og foreslaar bl. a., at Lig skal begraves mindst 3 Al. under Jorden, at Kistelaagene ikke maa være høje, at der skal lægges Kalk i Gravene, at intet Lig, hvem det saa end er, som er død af hidsig Feber, maa bisættes i aaben Begravelse, at der Nat og Dag skal staa nogle Vinduer aabne i Kirkerne, m. m. — Betænkningen sendes til det medicinske Fakultets Erklæring. (Rpr.)

29. Maj 1769. Wandeler forestiller, at der er gale Hunde i Byen (han har selv set en sort krøllet paa Amagertorv), som er

¹⁾ Om Wandeler, der var bleven Stadsfysikus 1748, og dette Penge-spørgsmaal se videre „Hist. Medd. om Kbhvn.“, I S. 203 fl.

til betydelig Ulejlighed for Folk. — Forestillingen indsendes til Kongen, og der følger kgl. Befaling, at saadanne Hunde er strengt forbudte.

13. Nov. 1771. Wandeler, som af Kommandanten er givet tilbørlig Satisfaktion for Krigsraad Stubs Spidsfindigheder og ugrundede Suspicion, beder, at Magistraten vil se derhen, at han i Fremtiden i sit Embede forskaanes for saa slet et Menneskes lumske og løgnagtige Beskyldninger, og at den fornødne Satisfaktion ej paa lempeligere Maade kan ske, end at Stub enten hos Kommandanten eller Magistraten giver Deprecation herfor, da han ellers er nødsaget til at foredrage det for Kongen. (Rpr.)

Denne skarpe Udtalelse refererer sig til den af C. Bruun (Kbhvn. III S. 289 fig. og 293) udførlig omtalte Sag om Auditor Stubs Overgreb ved Inkvisitionscommissionen, der gav Anledning til Afskaffelsen af det pinlige Forhør.

27. Aug. 1775 Skifteforretning efter nylig afdøde Bolette Bjørn og hendes 6. Juni afdøde Mand Peter Rudolph Wandeler, boende i Anthoniestræde, foretaget efter Begæring af Datteren Anna Barabra (!). (Skpr.)

Warnheim. 15. Feb. 1747. Erik Warnheim, Billedhugger, mødte og foreviste Prøve til en Krone over de kgl. Skilderier paa Raadstuen¹⁾. Der akkorderes, at han gør 12 Kroner saaledes, for 16 Mk. for hvers Forfærdigelse og Forgylldning. For hver af de gamle Rammer at forgyldte paany skal han have 9 Mk.; han kan tage en med og gøre Prøve paa. — 20. Feb. foreviste han Prøven; 13. Marts indleverede han sin Regning, 50 Rd. (Rpr.)

Wessel. 15. Jan. 1787. Direktionen for Skuespillene melder, at Tragedien (!) Kærlighed uden Strømper, som er forfattet af Teaterpoeten Johan Herman Wessel, er opført 27. Dec. 1786 med allernaadigst kgl. Tilladelse til Fordel for ommeldte Wessels efterladte liden Søn, og at der derved er indkommen 845 Rd. 8 Sk., anmodende at disse Penge maa i Stadens Overformynderi ind sættes. (Rpr.)

8. Maj 1788. Til Magistraten indkom en Skrivelse fra Direktionen for Skuespillene til Kancelliet, hvormed en Ansøgning af 11. Jan. fra Wessels Enke Anna Cathrine om at maatte nyde Renten af den hendes Søn allernaadigst skænkede, i Overformynderiet ind-

¹⁾ Paa Raadhuset fandtes en stor Samling af Kongeportrætter, der stadig forøgedes (se under Ziesenis); den brændte i 1795. Om Warnheim se F. I. Meier, Fredensborg, S. 198.

satte Kapital for dermed at besørge Sønnens Opdragelse. — Den sendtes til Overformynderiets Erklæring. (Rpr.)

Overformynderiets Erklæring af 23. Maj siger, at efter hvad det har erfaret, har Wessels Enke en aarlig Pension af 260 Rd., der synes at kunne give hende og Sønnen anstændigt Udkomme, allerhelst da Sønnen iikkun skal være 5 til 6 Aar gammel, saa at hans Opdragelse, Information og Bøger ej kan være meget bekostelig. Den Kapital af 845 Rd. 8 Sk., der 6. Feb. 1787 indkom til Overformynderiet fra Teatret, skal efter kgl. Tilladelse blive staaende der, indtil hans Formynder finder det gavnligt, at Kapital og Renter betales ham; Renterne skal altsaa oplægges og spares til hans modnere Alder osv. — Magistratens Erklæring (2. Juni) er omtr. enslydende. (Kpb.)

Wessel var i 1780 bleven gift med en norsk Pige Anna Cathrine Bukier; Sønnen (Jonas) siges at være født 1781; „Wessels Venner tog sig af hans Søn uden Hensyn til Enken, bl. a. ved at faa arrangeret en Mindefest paa Teatret“ (Biogr. Lex.). Ifl. Overskou (III 358) indkom der ved Forestillingen 540 Rd. foruden 300 Rd., der skænkedes af de kgl. Herskaber. Om Jonas Wessels videre Færd i Danmark (han kom senere til Norge) findes følgende:

10. Marts 1800. Jonas Wessel anmoder om at faa sin Farbroder Landmaalingsinspektør Caspar Wessel beskikket til Kurator. (Rpr.)

17. Nov. 1806. A. C. Wessel, Enke efter Joh. Herm. Wessel, beder, om hendes Søn Studiosus Jonas Wessel maa erklæres for umyndig og beskikkes en Værge. Hun meddeler, at Jonas' Farbroder Landmaalingsinspektør Caspar Wessel ønsker, at en Fremmed beskikkes til hans Værge. — Han erklæres for umyndig og faar Prokurator Wilse til Værge. (Rpr.)

Wiedewelt. 29. Jan. 1766. I Anledning af, at Professor Wiedewelt har leveret Tegning til at skulle udføre Illuminations-Dekorationen foran Raadhuset ved Kong Frederiks Ligbegængelse, skriver W., da det ikke forud kan beregnes, hvormeget det vil koste, at 1) Magistraten maa bekoste alle Haandværkere, Materialier og hvad han ellers maa forlange, og at der maa udnævnes en Person til at betale Arbejdsfolkene og lede Arbejdet, 2) ingen Arbejder maa foretage noget, uden at det er beordret af ham, 3) han selv maa vælge Folk til Malingen. I øvrigt overlader han til Magistraten, hvad den vil give ham selv for hans Arbejde. — Den svarer ham,

at Justitsraad Fædder og Kæmner Fincke vil paatage sig alt det fornødne, og til dem kan W. henvende sig. (Rpr.)

28. Juli. 1766 forelaa Regning over Illuminationen ved Raadhuset med alle specielle Regninger, ialt 4566 Rd. 5 Mk.¹⁾. (Rpr.)

Viertel. Ifl. Weillbach (Konstnerlex., 2. Udg.) var Portrætmaler Johan Carl Frederik Viertel gift første Gang med Christiane Sophi Munk, fra hvem han blev skilt 1815, og anden Gang med Eleonora Kyse. Efter det flg. har han været gift og skilt endnu en Gang tidligere og var i alt Fald endnu i 1809 ikke gift anden Gang.

2. Aug. 1799. Magistraten erklærer sig for Ansøgning fra Portrætmaler Carl Frederik Viertel og Hustru Charlotte Sophie Troster om Konfirmation paa deres Separations Kontrakt. Magistraten har haft dem for sig for at forlige dem, men de er begge bestemte paa at ville skilles. (Kpb.)

3. Jan. 1800. Overformynderiet indstiller, at Portrætmaler C. F. Viertel maa tilholdes at indsætte de belovede 200 Rd. i Overformynderiet for sin fraskilte Hustru. (Rpr.)

24. Aug. 1809. Charlotte Sophie Troster ansøger om at maatte indgaa nyt Ægteskab, da hun nu siden 29. Juli 1799 har levet separeret fra Manden. — Bevilges. (1. Sekretariats Rpr.)

Voigt. 6. Nov. 1786. Skuespillenes Direktion sender et pro Memoria fra Kancelliet med en Ansøgning fra Artisten Mariane Voigt om at faa udbetalt en Arv efter sin afdøde Broder Poul Voigt i Assens, og som er indbetalt i Kbhvns Overformynderi, stor 214 Rd. (Rpr.)

31. Okt. 1796. Skuespillerinde Mariane Voigt anmoder om at faa Resten af sin Arv, 64 Rd., udbetalt fra Overformynderiet. (Rpr.) — Mag. anbefaler 4. Nov. Ansøgningen, da hun er i Trang. (Kpb.)

Ziesenis. 6. Feb. 1747. Skildrer Ziesenis leverer Kongens (Frederik V) Portræt til Raadhussalen. — Han faar 10 Rd. for det. (Rpr.)

Det maa være Johan Jürgen Z. (Fader til Portrætmaleren Johan Georg), der menes. Til Sammenligning tjener, at Skildrer J. Robinus' Enke fik 23 Rd for Fr. IV's Portræt i 1717 (se O. Nielsen, Kbhvn. VI S. 263).

Zinck. 23. Marts 1789. Kapelmester Schulz indberetter, at af dem, som den 19. Marts lod sig høre paa Orgelet i Vor Frelser

¹⁾ Om dette Arbejde, der blev stukket i Kobber, se F. J. Meier, Wiedewelt (S. 263).

Kirke, var (Hardenack Otto Conrad) Zinck den bekvemmeligste; af alle de øvrige var Nr. 2 kun den eneste, som fortjente nogen Opmærksomhed. — Der var ogsaa Indberetninger fra Organisterne Gottfred Kietz (Helligg. Kirke) og Bechsted (Nicolai Kirke). Ved Voteringen fik Zinck 7 Stemmer, Niels Kälhauge (Organist ved Frederiks tyske Kirke) 7 og Musæus 4; da Zinck tillige fik Overpræsidentens Stemme, blev han valgt. (Rpr.)

I Jan. 1791 søgte Zinck Organistembedet ved Nicolai Kirke ved Bechsteds Død, men Kietz blev foretrukket. (Rpr.)

Zinck var Organist ved Frelsers Kirke indtil 1801, men at han ikke, i alt Fald i de sidste Aar, var ivrig i Tjenesten, fremgaar af det følgende. Han var jo ogsaa optaget af saamange andre Ting, navnlig lagde hans Bestræbelser for at gøre Sangkunsten til Folkets Eje (Blaagaards Seminarium) stort Beslag paa ham. Maaske er han ogsaa blevet noget stødt over, at Vogler skulde give Orgelkoncerter i Frelsers Kirke. Den tyske Organist og Komponist Joseph Georg Vogler, almindelig kaldet Abbed Vogler, der en Tid levede i Sverige og 1786—99 var Kapelmester i Stockholm, var i Kbhvn. i 1798.

4. Juli 1798. Magistraten til Kancelliet. Vel har Direktør Vogler ikke opgivet, hvilke nye Indretninger han agter at gøre paa Orgelværket i Frelsers Kirke, saa vi ikke kan bedømme det i Forvejen, men Orgelværket kan godt overlades ham af Orgelbygger og Organist, som igen modtager det saa, at der ikke er gjort Forandringer til Skade, dog at Entreen ikke maa koste mere end 2—3 Mk. pro persona, samt at det udtrykkelig bestemmes, om han lader sig høre een eller flere Gange, og da hvormange. (Kpb.)

6. Juli 1798. Magistraten skriver til Kirkeværgerne for Frelsers Kirke, at det ved kgl. Reskript af 3. Juli var tilladt kgl. svensk Musikdirektør Abbed Vogler at foretage en af ham foreslaaet Indretning ved Orgelværket i Frelsers Kirke, hvorfor det skal paalægges Orgelbygger Scheer og Organist Zinck at overlade ham Orgelværket og derefter at modtage det af ham igen. (Kpb.)

9. Juli 1798. Magistraten skriver til Kirkeværgerne, at Organist Gottfred Kietz i den fraværende Zincks Sted tillige med Orgelbygger Scheer skal overlevere Orgelet til Vogler og igen modtage det af ham. (Kpb.)

25. Juli 1798. Magistraten skriver til Kirkeværgerne, at den har erfaret, at Zinck er bortrejst, hvorfor den beder sig underrettet

om, hvem der forretter hans Embede, og om han selv forretter det, naar han er nærværende. (Kpb.)

26. Aug. 1798. Magistraten til Zinck: Da vi i Anledning af den af Vogler opførte Koncert i Frelsers Kirke har erfaret, at De ikke alene er rejst af Staden uden vort Forudvidende, men at De endog, naar De er nærværende, sjælden selv forretter Deres Embede som Organist, foranlediger dette os til at tilholde Dem, at De selv forretter det, og naar De har lovligt Forfald og antager en anden dertil, Magistraten da underrettes om det, for at denne kan forsynes med vor Konstitution. (Kpb.)

5. Sept. 1798. Magistraten til Zinck: Paa Deres Skrivelse af 29. Aug. meddeles Dem til Svar, at vi vel i Henhold til, hvad der mundtlig er tilkendegivet Dem ved Deres Møde her paa Raadstuen sidst-leden, ikke kan have noget imod, at De i virkeligt Sygdomstilfælde lader Embedet paa Deres eget Tilsvær besørge ved en duelig Person, men at det iøvrigt efter Deres Bestalling vil paaligge Dem selv at besørge det. — Vedlagt er det paa Tysk affattede Brev fra Zinck af 29. Aug., hvori han meddeler, at det paa Grund af hans Helbred, og navnlig i fugtig-koldt Vejr, er ham umuligt altid selv at forrette Tjenesten, og beder, om hans Søn (Ludvig) i saa Tilfælde maa forrette den. I øvrigt lover han ikke at rejse bort uden Magistratens Indvilgelse. (Kpb.)

31. Dec. 1800. Kirkeværgerne melder, at Zinck har forsømt at spille Orgelet ved Højmesse den 26. Dec., for hvilken Forseelse han har tilbudt en passende Mulkt. — 13. Jan. 1801 indkom en pro Memoria fra Zinck om, at han ikke kan forrette Organisttjenesten længere end til Paaske, og beder, om Sønnen maa faa Pladsen. (Rpr.)

11. Febr. 1801. Ludvig Zinck ansøger om Organisttjenesten ved Frelsers Kirke. (Han fik den ikke; det blev Niels Bielefeldt).

Zrza. 1. Sept. 1797. Christine Dorthea Bauer søger om Beneficium paupertatis mod sin Datter Eleonora Rosalia Stuart og hendes Mand, fhv. Hofviolon Frantz Zrza. (Rpr.)

Af Magistratens Erklæring paa denne Ansøgning ses, at hun indtil videre frafaldt Tiltale mod Svigersønnen og tog Ansøgningen tilbage. (Kpb.)

13. Okt. 1798. Frantz Zrza indsender til Kancelliet Genparter af en Beskikkelse, som hans Svigermoder C. D. Bauer har ladet ham insinuere, tillige med hans Erklæring herpaa. (Rpr.)

Det er Operasangerinden Zrzas Forældre, der her er Tale om.